

Academia Bârlădeană

Anul XVI, 3 (36), Trim. III, 2009

Revistă editată de Societatea literar - culturală "Academia Bârlădeană"
Președinte de onoare: C.D. Zeletin ● Președinte: Elena Monu

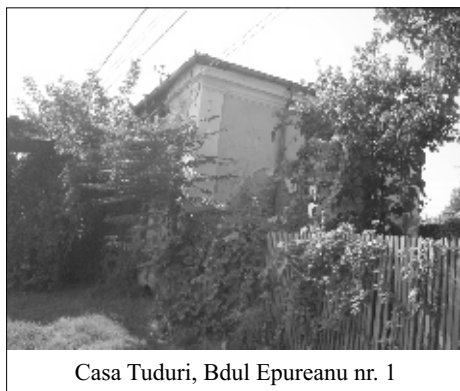
1. Statuia lui George Enescu din Grădina Publică
2. Fosta Bancă Națională (1910)
3. Casa Sturdza (sec. XIX)
4. Biserica "Sf. Ilie" (1869)

Imagini cu câteva monumente și ansambluri de arhitectură din orașul Bârlad (vezi p.4).

Elena Monu**Case și destine: Tuduri**

În prima jumătate a secolului al XIX-lea, la marginea târgului Bărlad, boieri, negustori, intelectuali, slujbași ai statului sau reprezentanți ai altor categorii sociale au ridicat sute de imobile. Casele boierești, înconjurate de vii și grădini, erau concentrate, mai ales, pe strada Belvedere, ce șerpua de-a lungul dealului Țuguieța. Pe la 1900, la propunerea bărlădenilor, susținută de manifestații publice, strada avea să fie numită Bulevardul Epureanu, în memoria lui Manolache Costache Epureanu, unul din fondatorii Partidului Național Liberal și primul președinte al Partidului Conservator. Construite pe fundații de cărămidă, caz rar din piatră de râu, zdruncinate de cutremure, acestea

Casa Tuduri, Bdul Epureanu nr. 1

au rezistat vremii, dar nu și vremurilor, pentru că majoritatea lor au dispărut, prin demolare, în anii regimului comunist. Tot atunci, conform politicii de golire a memoriei naționale de personalitățile provenite din „elementele exploatoare”, s-au schimbat numele străzilor, așa că Bulevardul Epureanu a devenit strada Karl Marx.

Pe partea stângă a Bulevardului Epureanu, nr.1, mai există, încă, un imobil din cărămidă, fără etaj, compus din patru camere și dependințe. Intrarea se face printr-un cerdac ornamentat cu zăbrele de lemn, având acoperișul în două ape, din tablă. Spre mijlocul secolului al XIX-lea proprietarul acestei case și, credem, cel care a construit-o, a fost Alecu Tuduri (1805-1887)¹. Costandin Sion menționează două neamuri Tuduri: cel mai vechi din ținutul Galați și celălalt din ținutul Putnei. De origine sud-dunăreană – Sion spune că erau arnăuți –, a doua ramură era reprezentată la începutul veacului al XIX-lea de frații: serdarul Ilie Tuduri, banul Neculai și comisul Grigoraș, toți fiii lui Tuduri și ai fiicei lui Dima, vornic de Vrancea. Ilie Tuduri s-a căsătorit cu o fată din neamul Cosma, cu

răzeșie la Călimănești, ținutul Tutova². În acest mod, el a stăpânit moșie la Călimănești (azi, sat Călimănești, com. Puiești, jud. Vaslui)³. Din această căsătorie s-au născut trei fii: spătarul Aleco Tuduri din târgul Bărladului, căminarul Costin, stabilit la Iași, și Matache, polițist la Focșani⁴. Reiese faptul că Alecu Tuduri a rămas stăpân la Călimănești – conacul s-a menținut până acum trei decenii – și proprietarul casei din orașul Bărlad. Beneficiind de privilegiile rangului său, el a îndeplinit funcții în administrația locală, ca aceea de sameș, slujbă deținută în anii luptei pentru Unirea Principatelor. Cu toate că a avut anumite ezitări, motivate de presiunea autorităților tutovene, în frunte cu ispravnicul Alecu Dia, Alecu Tuduri a trecut în tabăra căzușilor, adică a militanților pentru unire.

Alecu Tuduri și soția sa, Terezefina, a avut un fiu, Ioan (1847-1887), și două fiice, una se numea Catinca (Ecaterina), iar celelalte nu i se cunoaște numele de botez. Aceasta din urmă s-a căsătorit cu doctorul Moritz Schaabner, ceh germanizat, ofițer în armata austriacă cu gradul de maior, pe care l-a cunoscut în anii ocupației Moldovei de către armatele imperiale (iunie 1854 – martie 1857). În această perioadă, grea pentru populație, casele boierești din Bărlad și-au deschis porțile pentru ofițerii austrieci, iar după retragerea ocupanților, doi dintre ei, căpitanul Soltz (Schulz) și maiorul Șamner (Schabner), prin demisie, au rămas în orașul Bărlad⁵. Tânăra familie a locuit în casa lui Alecu Tuduri, dar și în casa vecină de pe strada Belvedere, 143, astăzi Bulevardul Epureanu nr.3, casă cumpărată în anul 1860 de către Catinca Tudurii de la Iacob Kimber⁶.

În casele Tuduri s-a născut, la 24 mai 1859, Alexandru, fiul doctorului Moritz Schaabner și al fiicei Tuduri. Mai târziu, în absența urmașului bărbătesc al bunicului său, Alexandru Schaabner și-a adăugat numele Tuduri. La această decizie a contribuit și dispariția prematură a tatălui său, medic al orașului Bărlad, în data de 13 martie 1868⁷. După absolvirea Școlii primare nr. 4 de băieți, situată vizavi de casele Tuduri, Alexandru Schaabner și-a continuat studiile la București, unde a urmat cursurile Facultății de Medicină. Se va stabili în Capitală, ocupând funcția de medic secundar al Eforiei Spitalelor. În paralel, el a desfășurat activitate științifică, susținând în anul 1889 doctoratul în domeniul balneologiei. Timp

de trei decenii s-a consacrat cercetării din domeniul balneo-climatologiei și fizioterapiei și a publicat numeroase studii, articole, în volume tipărite în România și Franța. Considerat ca specialist de nivel european, Societatea de Hidrologie Medicală din Paris l-a ales membru corespondent în 1901⁸. Omul de știință Alexandru Schaabner Tuduri a păstrat permanente și multiple legături cu orașul natal. Astfel, înainte de 1889, a participat la consfătuirea Comitetului Executiv din Bărlad, filiala Comitetului Național Român pentru Expoziția universală de la Paris⁹. Pe plan politic, el s-a înscris în Partidul Conservator, devenind unul din apropiații lui Tache Ionescu, președintele de onoare al organizației din județul Tutova, pe care l-a însoțit în vizita făcută la Bărlad, la 19 octombrie 1902¹⁰. Bărlădenii i-au apreciat activitatea și l-au ales, în două rânduri, deputat și senator în Parlamentul României¹¹. Înregimentarea lui Alexandru Schaabner în Partidul Conservator a fost, desigur, influențată de atmosfera politică din casele Tuduri, unde își petrecuse copilăria și adolescența.

Casa de pe strada Belvedere, devenită Epureanu, 143, a Catinică Tuduri fusese cumpărată de aceasta, conform dreptului de preemțiune, de la Iacob Kimber. Nu știm cine va fi fost acesta. Oricum, I. Kimber dispusese de resurse financiare, deoarece și-a construit pe un teren de aproximativ 1.500 mp. o casă cu etaj – casa mare – și casa mică, care servea drept atenanse. Casa mare, zidită din cărămidă, pe fundație din pietre de râu, avea la parter saloanele, despărțite printr-o sală cu lungimea de 5,50 m, și alte trei camere mai mici, precum și o hrubă; lățimea pereților la parter este de 0,90 m. La etaj erau patru dormitoare, separate printr-o cameră de zi cu o lungime de 6 m, care servea ca sufragerie. Casa mică, tot din cărămidă, legată printr-un culoar suspendat de casa mare, cuprindea camerele servitorilor, bucătăria, toaletele, cuptorul de pâine, ce se situau de-a lungul unui culoar în formă de L. Așadar, pe orice vreme, vară sau iarnă, atât stăpânii cât și servitorii circulau numai în interior. Când s-au construit casele, pe la 1840, meșterii au tăiat dealul de două ori, amenajând trei curți. Sus este via, unde era și un chioșc de lemn, care se separa de curtea mică printr-un zid format din patru rânduri de cărămidă. Peretele de vest al parterului casei mari

s-a zidit pe a doua tăietură a dealului, lucru care a contribuit la rezistența casei, confruntată cu cinci cutremure mari (1852, 1904, 1977, 1986, 1990). Casa a rezistat și pentru că, spre deosebire de multe construcții din epocă, beciurile s-au amenajat în exteriorul său, unul sub casa mică și celălalt sub vie. În curtea de la stradă erau grădini, pomi fructiferi, nelipsiții brazi și nuci, magazii, fântână și grajdul pentru trăsurile cu cai.

Pe latura de miază-noapte proprietatea Catinică Tuduri (? 1845 – 1906) se mărginea cu locul caselor lui Manolache Costache Epureanu, cumpărate de Gheorghieș Emandi în anul 1868. Catinca Tuduri, fată cu stare, poate și frumoasă, era o partidă bună în lumea aristocratică bârlădeană, fapt ce l-a determinat pe vecinul Gheorghieș Emandi (1823-1904) să se căsătorească cu ea, în 1865. Cununia religioasă s-a săvârșit la Biserica Domnească din Bârlad. Din această căsătorie s-au născut trei fii, Nicolae (1866-1878), Ion, Teodor și, o fiică, Smaranda. Ei au crescut împreună cu vlăstarele tatălui lor de la prima soție, Clara Gherghel, Dumitru și Alecu. Mariajul Catinică Tuduri cu Gheorghe Emandi a durat până în anul 1884, când, din motive neștiute, Tribunalul Județului Tutova a pronunțat divorțul. Înainte sau de la această dată, Catinca, care și-a reluat numele Tuduri, s-a întors în casa de pe strada Belvedere nr.143, împreună cu cei trei copii. Pentru a le asigura fiilor banilor necesari continuării studiilor la universități, Catinca Tuduri a împrumutat suma de 9.000 lei (aur) la 7 febr. 1892, de la Societatea Creditului Funciar Urban din Iași, oferind imobilul drept ipotecă. Ea s-a obligat să plătească împrumutul și anuitățile, iar pentru formalitățile necesare l-a mandatat pe fiul său Teodor G. Emandi (1868-1942), absolvent al Facultății de Drept din Iași. Peste câțiva ani, Catinca Tuduri a ipotecat, a doua oară, casele, pentru suma de 6.000 lei, împrumutați de la Julieta Bușilă. Neputând achita decât în parte capitalul și dobânzile către ambii creditori, aceștia au dat-o în judecată prin reprezentanții lor, avocații Haralambie Teodorescu și Dumitru Juvvara. Procesele au durat între 1901-1904 și cu toate manevrele avocatului Teodor G. Emandi, inclusiv aceea de a plăti el întreaga sumă, Tribunalul jud. Tutova a emis ordonanța de adjudecare la 20 noiembrie 1904¹². Actul este interesant pentru că descrie detaliat o casă boierească din veacul al XIX-lea și pentru că, precizând vecinătățile, deducem faptul că imobilul lui Alecu Tuduri fusese constituit ca dotă de către Catinca în favoarea fiicei sale,

Samaranda, la căsătoria acesteia în febr. 1902 cu Alexandru Mătescu, căpitan în Regimentul 6 Roșiori „Principesa Maria” din orașul Bârlad. Sora lui Alexandru Mătescu, doctorița Maria Mătescu, avea să devină, peste câțiva ani, soția medicului și scriitorului Vasile Voiculescu. Cuplul Smaranda și Alexandru Mătescu a avut două fiice: Alice și Georgeta; aceasta din urmă, inteligentă și frumoasă, s-a căsătorit cu fizicianul Gheorghe

Plăcințeanu, al cărui nepot de frate, George Plăcințeanu, avea să fie peste ani marea iubire a Licăi Gheorghiu, fiica lui Gheorghe Gheorghiu-Dej. Mai târziu, în împrejurări ce au rămas necunoscute, casa de pe B-dul Epureanu nr.1 a fost cumpărată de marele jurist Constantin Hamangiu (1870-1934). Stabilit la București, profesorul C. Hamangiu a lăsat casa ca uzufruct surorii sale, domnișoara Maria Hamangiu, iar după moartea acesteia (1945) imobilul a revenit familiei generalului Hagi Moscu, care l-a și vândut, în același an, familiei Gheorghe și Maria Leonte. Acum vechea clădire de aproape două secole, aflată în paragină, se pare imposibil de restaurat, își așteaptă sfârșitul.

Cumpărătorul casei vecine a Catinică Tuduri a fost agricultorul, negustor și morar, grecul Sotir Vrioni, conform actului de vânzare din 31 oct. 1905. Noul proprietar a făcut modificări în exterior, a schimbat stoleria și a adăugat casei un frumos balcon de lemn și două încăperi la etaj. Sotir Vrioni a locuit aici, împreună cu soția și fiica sa, Alice, până în august 1944, când, din cauza apropierei frontului, s-a refugiat la Galați. Sotir Vrioni a mai avut o fiică Sophie Sapho (1893-1968), ce avea să fie peste ani mama prof. univ. dr. acad Mircea Petrescu-Dâmbovița. Printr-o minune, situație rară în epoca comunistă, casa a scăpat de naționalizare, dar, în absența proprietarilor, autoritățile locale au impus chiriaș, inclusiv familii de romi. Pentru a plăti impozitele, Sophie Sapho Petrescu-Dâmbovița a demolat casa mică și după numeroase tentative eșuate, a vândut casa mare la 26 martie 1966 surorilor Elena și Veronica Diaconu,

devenite prin căsătorie Monu și Daraban, cărora le-a dat dosarul cu documentele casei. În jurul anului 1980, casa, îndeplinind criteriile necesare, printre altele la parterul casei a funcționat în anii 1867-1871 Școala de băieți nr.4, unde a învățat scriitorul Al. Vlahuță, a fost inclusă pe lista monumentelor istorice – cod VS-II-m-B-06726.

Note:

1. Iacov Antonovici, *Documente bârlădene*, vol. V, *Diverse*, Atelierele Zanet Corlăteanu, Huși, 1926, p.243. Inscriptia de pe monumentul funerar al familiei Alecu Tuduri, din Cimitirul Eternitatea – Bârlad.
2. Costandin Sion, *Arhondologia Moldovei. Amintiri și note contemporane. Boierii moldoveni*, postfață, note și comentarii de Ștefan S. Gorovei, Editura Minerva, București, 1973, p.281.
3. „Călimăneștii a medelnicerului Ilie Tudorii și răzăsăști, asăminea”, Corneliu Istrati, *Condica visteriei Moldovei din anul 1816*, Editura Academiei R.S.R., Iași, 1979, p.63.
4. C. Sion, *op.cit.*, p.281.
5. I. Antonovici, *op.cit.*, p.243.
6. Certificat de proprietate emis de Tribunalul Tutova la 21 oct. 1891 – document inedit elaborat pe baza actului de vânzare-cumpărare între Iacob Kimber și Catinca Tuduri din anul 1860; ultimul act întărit de Tribunal prin documentul 5027 din 23 august 1861.
7. Decesul lui Moritz Schaabner se găsește în Registrul de morți al Comunei Bârlad, nr.129. Actul de deces s-a făcut la 15 martie 1868. Aceasta reiese din certificatul eliberat de Primăria Bârlad la 28 febr. 1887 – document inedit – solicitat de Alexandru Schaabner Tudurii. Moritz Schaabner a fost înmormântat la Cimitirul Eternitatea din Bârlad. Deasupra mormântului familia i-a comandat un frumos monument de marmură neagră, în stil catolic, în interiorul căruia se află fotografia defunctului.
8. Elena Berlescu, *Mică Enciclopedie de balneo-climatologie a României*, Editura All, București, 1996, pp.206-207.
9. C.D. Zeletin, *Principesa Elena Bibescu, marea pianistă*, Editura Vitruviu, 2008, p.112.
10. *Ibidem*, p.729. Vezi și „Bârladul”, ziar conservator, III, 2, miercuri 23 oct. 1902, p.4.
11. I. Antonovici, *op.cit.*, p.243.
12. Informațiile de până acum și următoarele provin din documentele inedite care se află în posesia noastră.

Marcel Proca

CUNOAȘTE ORAȘUL ÎN CARE TRĂIEȘTI - O PLEDOARIE PENTRU TRECUT

Ziua Patrimoniului sărbătorită într-un muzeu viu

În fiecare an, în luna SEPTEMBRIE, cetățenii sunt invitați să viziteze monumente istorice din întreaga Europă, cu ocazia Zilelor Europene ale Patrimoniului (ZEP), organizate la inițiativa comuna a Consiliului Europei și a Uniunii Europene. Evenimentele culturale și educative organizate cu acest prilej se adresează tuturor celor interesați cărora speră să le ofere un mediu istoric atractiv, stimulat pentru cunoașterea patrimoniului local și național. Orașul Bârlad dispune, cu toate vicisitudinile trecutului, de un important fond construit, ce reprezintă o importantă parte componentă a patrimoniului local și național. Pentru a înțelege dimensiunile și semnificația prezentului se impune, din respect pentru cei care au trăit și au zidit aici, înaintea noastră – să se păstreze urmele trecutului – singurul element de comparație materială între trecut, prezent și viitor. A lăsa în uitare sau în paragină monumentele istorice și de arhitectură înseamnă a nega trecutul, inclusiv ștergerea urmelor civilizației create aici de generațiile dinaintea noastră.

Putem încerca doar să amintim câteva dintre ele mai cunoscute și care se regăsesc în mentalul colectiv, reprezentând repere vii atât pentru foștii cât și pentru actualii "berladnici": "Colegiul Național "Gh. Roșca-Codreanu", Muzeul "Vasile Pârvan", instituțiile de cult, fosta Bancă Națională (actualul restaurant Premier), "Casa Roșie", "Casa Tuduri", "Casa Bulbuc", "Casa Juvara" etc. . Dacă primele sunt extrem de cunoscute, ultimele reprezintă pentru cei mai mulți dintre bârlădeni doar o parte din peisajul urban cotidian, fără rezonanțe istorice și culturale. În acest context putem spera că într-un viitor mai apropiat ori mai îndepărtat, vor dispune de însemnele specifice unor monumente istorice și de plăcuțe ce să amintească personalitățile ce au trăit aici ori au fost simple prezențe ce au marcat cultura bârlădeană. Accesul către informația privind monumentele istorice trebuie să reprezinte o componentă a democrației societății contemporane și un obiectiv al politicii patrimoniului cultural. Pornind de la convingerea că acțiunea de ocrotire și salvare a patrimoniului imobil este asigurată de cunoaștere prezentăm unul din cele mai reprezentative monumente istorice aflate pe teritoriul orașului, el reprezentând doar o părticică din ce a fost Bârladul în trecut.

Școala Nr. 1 „Iorgu Radu” - Bârlad nu este doar una din prestigioasele instituții de învățământ din județul Vaslui, ci și un adevărat muzeu deschis publicului tânăr în fiecare zi. Construcția clădirii, monument istoric și de patrimoniu, începută în anul 1921, odată cu înființarea fostului și primului Liceu de fete din oraș, a fost parțial terminată în 1928, inaugurarea noului imobil având loc într-un cadru sărbătoros la 11 octombrie 1936. Tot în aceeași zi a avut loc și deschiderea festivă a internatului în prezența unor numeroase personalități ale epocii, inclusiv fostul ministru al Instrucțiunii Publice, Dr. C. Angelescu. Pentru acest eveniment deosebit de important, în evoluția învățământului bârlădean, stă mărturie placa de marmură amplasată pe holul central al școlii - restaurată de curând, în ciuda încercării vechiului regim de tristă amintire de a o distruge. În perimetrul școlii se regăsesc busturile scriitorului Emil Gîrleanu, realizat de sculptor vasluian Gheorghe Alupoiaie, și cel al lui Mihail Sadoveanu. În patrimoniul școlii se mai află două busturi ale sculptorului Ion C. Dimitriu- Bârlad, documente de arhivă și artefacte din preistorie.

Pe tot parcursul acestei perioade, în cadrul școlii, vor fi

organizate diferite activități educative ce au ca scop posibilitățile de cunoaștere și de valorificare ale patrimoniului cultural local. Elevii vor fi îndrumați să realizeze panouri indicatoare sau de explicare, cât și, mai ales, explorarea unor noi modalități care să faciliteze accesul la informare pe diferite tipuri de suport: hârtie sau electronic.

Monumente istorice bârlădene reprezentative

Monumente și situri arheologice

- Cetatea de pământ, sec. XV.

Monumente și ansambluri de arhitectură

- Liceul de fete "Iorgu Radu", 1921, actual Școala nr. 1, Str. N. Bălcescu, nr. 6.
- Casa Greceanu sec XIX, actual Protopopiatul Bârlad, str. N. Bălcescu nr. 10.
- Colegiul Național "Gh. Roșca-Codreanu", 1886, str. N. Bălcescu nr. 11.
- Casa Alexandru Tuduri, 1840. Casa a fost frecventată de unioniștii bârlădeni, iar la parter a funcționat Școala nr. 4 între 1868 – 1870.
- Școala profesională de fete "N. Roșca Codreanu", actual Căminul de copii nr. 2, bd. Costache Epureanu nr. 19.
- Casa Bulbuc, sf. sec. XIX, fostul sediu al Academiei Bârlădene și al Societății Filarmonice, actual casă particulară, bd. Epureanu nr. 25.
- Casa Suțu, 1840, actual casă particulară, bd. Epureanu nr. 30.
- Podul Verde (primul pod de piatră, beton și metal din Bârlad), str. C-tin Hamangiu nr. 5 – 7.
- Școala nr. 4, 1928, str. C-tin Hamangiu nr. 16.
- Banca Tutovei, sec. XIX, actual sediul BRD, str. N. Iorga nr. 4.
- Casele Deciu, 1896, actual Clubul elevilor, str. M. Kogălniceanu nr. 4.
- Prefectura Veche, 1890, actual Muzeul "Vasile Pârvan", str. V. Pârvan nr. 1.
- Casa Sturdza, prima jumătate a sec. XIX care a aparținut spătarului Alecu Sturdza. Din 1993, aici funcționează Muzeul Colecțiilor, unde sunt expuse 6 colecții intrate ca donații în patrimoniul Muzeului "V. Pârvan", str. V. Pârvan nr. 4.
- Școala nr. 3, str. Petru Rareș nr. 4.
- Școala nr. 2 "V. Pârvan", 1914, str. Republicii nr. 85.
- Biblioteca "Stroe S. Belloescu", 1909, str. Republicii nr. 149.
- Banca Comercială Română, 1910, str. Republicii nr. 219.
- Bankcoop, sf. Sec. XIX, str. Republicii nr. 221.
- Fostul spital "Bârlad și Elena Beldiman", str. Republicii nr. 300.
- Biserica Sf. Gheorghe, 1818, și turnul clopotniței 1856 – 1858, str. Popa Șapcă, nr. 11.
- Biserica Sf. Voievozi, 1840, str. Sf. Voievozi nr. 2.
- Biserica Vovidenia, 1849, str. Ștefan cel Mare nr. 1.
- Biserica Sf. Dumitru, 1835, str. V. Lupu nr. 2.
- Biserica Domnească, 1636, str. 1 Decembrie nr. 1.
- Biserica Sf. Ilie, 1869, str. 22 Decembrie nr. 3.

Monumente și ansambluri de artă plastică

- Statuia lui N. Roșca Codreanu, sculptor I. Scutari, 1908.
- Statuia dr. C-tin Codrescu, sculptor F. Storck, 1903.
- Bustul scriitorului A. Vlațuță, sculptor I. Dimitriu-Bârlad, 1924.
- Statuia caporalului C-tin Mușat, sculptor I. Dimitriu-Bârlad.

Diana Stoica

Semne poetice. *Vulcan* în imaginarul poetic eminescian

Ipostază a pământului care ascunde în adâncuri focul, *vulcanul* creează imaginea unui univers în devenire, de la starea latentă, de germinație, până la zvârlirea la suprafață a substanței arzânde, incandescente – lava. Dincolo de aspectul noțional al termenului, semnul poetic *vulcan* se încarcă în poezia eminesciană cu sens categorial abstract care definește tensiunea lăuntrică a poetului, forța actului creator, așezat în perspectiva vizionarismului poetic. Supus unei permanente „arderii” interne, zbuciumul sufletesc al poetului devine, prin metafora *vulcanului*, izvor fundamental al adevăratei poezii, afirmat într-o interogare a conștiinței poetice cu sinele: „*Când în propriul tău suflet / Un vulcan viaște-n ceață / De-unde [iei] spre a-l pătrunde / Minte rece, ochi de gheață.*” (O.III, 286). Ipostazierea *vulcanului*, cu implicarea sensului metaforic pe care-l construiește lava, stabilește un raport în oglindă între lumea interioară a poetului și lumea exterioară, raport transfigurat poetic ca act al creației. În *Odin și Poetul*, gândirea vizionară a poetului bard irupe dinlăuntrul ființei prin metamorfoza internă a materiei subordonată focului primordial³, unde elementele devin expresia limbajului poetic autentic: „...*Sau vrei ca fluviul / De foc al gândurilor mele mari / Să curgă-n volbură de aur pe picioare / De stânci bătrâne, într-o limbă aspră / Și veche – însă clară și înaltă / Ca bolțile cerului tău, o, Odin*” (O.IV, 106). În ilustrarea tensiunii creatoare de a căuta, de a da formă („*O fericiți acei ce pot da formă...*” O.IV, 490), limba poetică înseamnă recuperarea condiției originare a limbii și echivalează cu rostirea într-o limbă „aspră și veche”, atribute care trimit în acest poem spre destinul aspru al națiunii și spre sacralitatea limbii. Resubstanțializarea limbajului, căutarea formelor care statornicească în stratul de adâncime al limbii, dincolo de limba convențională, mai precis efortul creator de „*A turna în formă nouă limba veche și-nțeleaptă*” O.I, 137), îi aparține poetului care, prin poezie, „revifică” forme arhaice, înțelesuri originare: „*Arhaismii poate că-i va încetățeni cu-nctul poezia – dar numai ea, căci e un drept exclusiv al ei de-a revifica colorile limbei prin vorbe dezgropate din mormântul trecutului.*”⁴ În acest sens, și pentru Lucian Blaga rostirea poetică înseamnă o redescoperire a rostirii originare care e, în viziune poetică blagiană, limba adamică: „*Prin evii ce se nasc și mor, / cântând, ei [poetii] mai slujesc un grai pierdut de mult.*”⁵ De aceea, actul creației este, în viziunea poetului, un act de tâlmăcire în propria limbă, de descoperire a sensurilor în interiorul limbii, în interiorul ființei: „*Traduc întotdeauna. Traduc / în limba românească / un cântec pe care inima mea / mi-l spune, îngânat suav, în limba ei.*”⁶

Metafora *vulcanului* și, implicit, a lavei, exprimă la Eminescu în mod sugestiv actul creației într-o ardere

permanentă a ideilor poetice: „*Eu scormonesc în minte-mi a gândurilor lavă*” (O.IV, 299), iar pierderea sentimentului transcenderii, ca reprezentare a verticalității adânc – înalt, echivalează cu stingerea tensiunii creatoare: „*Viața mea-i ca lanul de otavă: / E șeasă fără-adânc și înălțime. / Vulcanul mort și-a stins eterna lavă*” (O.IV, 207).

În ilustrarea tensiunii ființei lumii, în poezia *La Heliade*, la moartea poetului, într-o „oră grea și mare”, Lumea este cuprinsă de o durere profundă, manifestată într-o amuțire solemn-ceremonioasă, semnul poetic *vulcan* creând sugestia unei lumini incandescente, a unei forțe care transcende în dimensiune cosmică: „*Astfel lumea amuțește la-ntunecări solare / Astfel marea amuțește vulcane când s-aprind*” (O.I, 261). Personalitatea lui Eliade, ivită într-un timp potrivit, „rece, căzut, degenerat”, închisă într-o existență ostilă care marchează lipsa de profunzime a contemporanilor, va irupe din starea de prizonierat prin forța gândirii excepționale: „*Inima lui cea mare menită fu de soartă / Să nasc-ntr-un timp rece, căzut, degenerat / Dacă în fundul negru adânc din marea-moartă / Cu-ape de plumb, cu valuri greoaie-n a ei pat / Vulcan puternic care cutremur în el poartă / Cu razele-i de flăcări ar fi acufundat / Pân' ce deodată mândre, gândirile-i irump / Pin undele greoaie, pin apele de plumb.*” (O.I, 262). Marea cu apele de plumb care sugerează lumea contingentului este în antiteză cu *vulcanul* ce cuprinde cutremurul (trăsătură imanentă a forței vulcanice) și-l provoacă, prin expansiunea focului, echivalând cu tensiunea creatoare, dar și gândirea. În organizarea lumii, cel care posedă deopotrivă forța creației și pe cea a distrugerii este zeul, Zamolxe, „*Sămănător de stele și-ncepător de vremuri*” (O.IV, 420) a cărui existență, parte din eternitate, nu este supusă legilor efemere: „*Priviți-l cum stă mândru și alb pe naltu-i jeț! / El [Zamolxe] îmfală răsuflarea vulcanului măreț, / Dacă deschide-n evii el buza cu mânie / Și stelele se spulber ca frunzele de vie;*” (O.IV, 418) sau ființa poetică: „*Eu stelele le spulber ca frunze-ngălbenite, / Eu îmfalu răsuflarea vulcanului măreț,*” (O.IV, 472).

Dincolo de reprezentarea metaforică a actului creației pe care o dezvoltă semnul poetic *vulcan*, există și o ipostaziere a conștiinței cosmice manifestate ca element purificator al focului *vulcanic*, forță demiurgică izvorâtă și eliberată din existența istorică, contopită cu dimensiunea cosmică. În acest sens, în blestemul lui Decebal, elementele vin să restabilească ordinea unei inechități istorice a neamului: „*Nu vedeți că în furtune vă blăstamă oceane? / Prin a craterelor gure răsbunare strig vulcane, / Lava de evii grămadită o reped adânc în cer, / Prin a evului nori negri – de jeratic cruntă rugă / Către zei – ca neamul vostru cel căzut, ei să-l distrugă – / Moartea voastră: firea-ntrăgă și popoarele o cer.*” (O.IV, 140). Apa

(„ocean”), focul („*vulcan*”, „lavă”), aerul („nori negri”), pământul (marcat de ideea muntelui care ascunde *vulcanul*) sunt ipostaze ale revoltei, iar răzburarea pe care o cheamă *vulcanul* izbucnește din starea latentă a elementului chthonian în adâncul cerului, într-un timp tragic⁷ – „*Prin a evului nori negri*” –, marchează conștiința poetică a unei lumi intrate în dimensiune mitică. Aceeași viziune care concentrează o dimensiune cosmică a revoltei prin forța *vulcanică* izvorâtă din adâncul muntelui o întâlnim și într-o variantă a poemului *Memento mori*: „*Muntele și-aruncă-n nouri sângele de foc și lavă / Frânt stejarul cade-n vale – moare cel din urmă Dac.*” (O.V, 85). Căderea Daciei din temporalitatea istorică este reprezentată simbolic prin imaginea arborelui răsturnat, a stejarului, sugestie a semeției, imagine care raportată la iconografia imaginară a pomului, amintește, în interpretarea lui Gilbert Durand, de simbolismul ciclic în cadrul aspirațiilor verticalizante¹: „Acest pom răsturnat insolit care ne șochează simțul verticalității ascendente, e un adevărat semn al coexistenței, în arhetipul pomului, al schemei reciprocității ciclice. E rudă apropiată cu mitul mesianic al celor trei arbori în care ultimul inversează sensul celui dintâi [...] și reface în sens invers procesiunea creatoare; izbăvirea mesianică fiind dubletul inversat, ascendent, al unei coborâri, al unei căderi cosmice.”² Refacerea cosmogoniei în sens invers, adică a căderii stejarului în vale, valea fiind metaforă a genezei cosmice în poezia eminesciană, reprezintă dispariția Daciei din timpul istoric și salvarea acesteia în perspectivă mitică, tot așa cum în „*abisul văi-adânci*” (O.IV, 140) își aruncă Decebal coroana, semn al salvării civilizației dacice și tot așa cum Orfeu aruncă arfa în adânc de mare, nu în haos, salvând astfel în mit civilizația greacă, aceste elemente simbolice conturând intuițiile mitice ale gândirii poetice eminesciene.

În episodul căderii Bastiliei, ilustrat în *Memento mori*, senul poetic *vulcan* ilustrează spiritul subjugat al națiunii care mocnește în răzvrătire, pentru ca apoi revolta, elanul revoluționar, să izbucnească în fața asupririi: „*Cum sub stânci, în întuneric, mărunțăile de-aramă / A pământului, în lanțuri țin legat și fără teamă / Sufletul muțat în flăcări a vulcanului grozav, / Astfel secolii de-ntuneric țin în lanțuri d-umilire / Spiritul ce-adânc se sbate într-a populilor fire, / Spiritul, ce-a vremii fapte, de-ar eși le-ar face prav. // Dar de secolii fierbe lumea din adâncuri să se scoale. / Cum vulcanul, ce irumpe, printre nori își face cale / Și îngroapă sub cenușă creațiunea unei țări,*” (O.IV, 144-145). Stabilitatea stâncilor sub a căror forță e ținut *vulcanul*, focul primordial, purificator, care poate transforma soarta istorică a poporului, este comparată cu opresiunea „*secolilor de-ntuneric*” care țin în lanțuri spiritul liber al conștiinței naționale. Izbucnirea ascendentă a focului *vulcanic* care își croiește cale printre nori înseamnă schimbarea destinului țării intrate într-o nouă eră.

În alt context, pe fondul insensibilității iubirii, *vulcanul* apare în nuvela *Avatarii faraonului Tlă* ca ipostază a arderii lăuntrice și a izbucnirii din apele

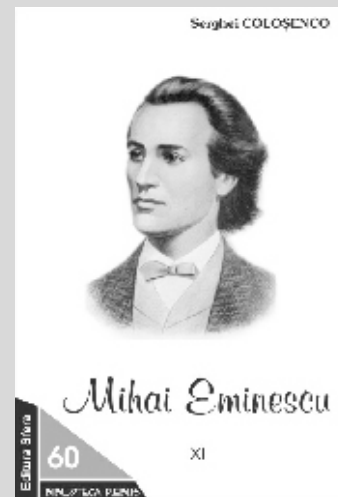
înghețate, devenind metaforă a pasiunii devastatoare: „*Îmi vine să te sărut... să te sărut, lavă înghețată ce ești... Știi tu ce te va învinge? Răceala... Dacă te-a arunca în marea înghețată, atunci abia ai izbucni ca un vulcan, ț-ai arunca razele de lavă în cer, și el ar încremeni ca o eternă apunere de soare...*” (O.VII, 260).

În marginea analizei semnului poetic *vulcan*, trebuie subliniat faptul că, atunci când folosește pluralul, poetul optează pentru forma neutră, *vulcane*, intrând astfel în opoziție cu limba literară la nivelul structurii gramaticale, dar și la nivel semantic: „*Astfel marea-amuțește vulcane când s-aprind*” (O.I, 261), „*Prin a craterelor gure răzbunare strig vulcane,*” (O.IV, 140), ambele forme de plural creând un moment de dramatică tensiune a ființei lumii, unde ființa națională se contopește cu ființa lumii într-o expresie a revoltei. Dincolo de realizarea armoniei muzicale a versurilor pe care o realizează forma de neutru plural nearticulat la nivel prozodic, substantivul *vulcane* adâncește semnificația poetică, ducând către o totală convergență a trăirii profunde la nivel cosmic a dramei unei „*epoci* – ca să ne referim la un articol din „*Timpul*” – *în care ideile mari asfințesc, în care zeii mor*” (O.X, 214).

Note:

1. Vezi Elene Tacciu, *Eminescu. Poezia elementelor*, Editura Cartea Românească, București, 1979, 272 ș.u..
2. Mihai Eminescu, *Despre cultură și artă*, Ediție îngrijită de Dumitru Irimia, Editura Junimea, Iași, 1970, 234.
3. Lucian Blaga, *Poezii*, Editura Cartea Românească, București, 1982, 227.
4. *Ibidem*, 343.
5. Elena Tacciu, *op. cit.*, 274.
6. Gilbert Durand, *Structurile antropologice ale imaginarului*, Editura Univers, București, 1977, 429.
7. *Ibidem*, 429-430.

Semnal

În colecția **Biblioteca Rebus** a apărut placheta cu nr. 60 și a 11-a din cele dedicate Poetului Nepereche.

Elena Popoiu

Noi pagini de călătorie prin *vâltoarea vremii*

Nonagenarul peregrin Alexandru Mănăstireanu merge mai departe: la trei ani de la prima parte-prima carte, a apărut, la editura ieșeană PIM, al doilea volum memorialistic, care reia nu doar titlul ci și firul narativ al celui apărut în 2006.

Primele 100 de pagini se constituie într-un amplu „jurnal de presă” în jurul cărții de debut: interviuri, recenzii, cuvinte de întâmpinare, scrisori dar și un consistent „dosar publicistic” conținând colaborările autorului la revistele „Academia Bărlădeană” și „Elanul”. Ecourile favorabile, încurajatoare ale prietenilor și ale numeroșilor cititori au reprezentat un convingător imbold venit să răspundă chemării lăuntrice a autorului:

De câțva timp gândul mă poartă de a mai face încă o încercare temerară. Gândul acesta, din dorința de a deveni faptă, m-a așezat frumușel la masa de lucru și m-a îndemnat să scriu. Nu știu cum mă voi descurca, dar odată pornit la lucru, va trebui să insist pentru materializarea gândului inițial. Material am la dispoziție, urmează doar să-l ordonez, fiind compus din piese disparate, pe care ar trebui să mă bazez și să le combin precum un constructor al unui edificiu care, din diverse materiale, reușește să realizeze obiectivul propus. (p.7)

Autorul ne dezvăluie sursa acestui material (însemnările zilnice concretizate într-un jurnal fragmentat) și precizează reperele cronologice ale cărții: mai 2006-mai 2009.

Într-un prim interviu apărut în „Adevărul de Vaslui” din 1 mai 2006, inspirat gândit și scris de jurnalista Luminița Moldoveanu, autorul declara că nu regretă nimic din ceea ce a trăit și se poate socoti un om fericit:

Un colț de rai într-o curte mică, străjuită de meri înfloriți, alinați de vântul care scutură petalele florilor peste lăcrămioarele sădite la rădăcinile lor. O casă frumoasă, modestă, dar aranjată cu gust, cu rafturi pline de cărți și reviste. Acesta este locul în care își duce viața în liniște, trăind din lumea amintirilor, profesorul Alexandru Mănăstireanu, un bătrân viu, cu o minte uimitor de limpede, nealterată nici de război și nici de securiștii care i-au făcut viața amară în trecut. Mulți bărlădeni poate l-au uitat: a ieșit la pensie acum 32 de ani, după 37 de ani în care a pus condeiul în mână atâtor generații de elevi... (p.9)

Cei trei ani scurși de atunci vor fi schimbat ceva din „colțul de rai” al unui scriitor și om al cetății care a făcut război și pentru alții, dar are curajul de a se declara fericit? Căutăm un posibil răspuns în chiar mărturisirea autorului:

Pot afirma cu certitudine că nu m-am simțit niciodată însingurat, că totdeauna am fost între prietenii cei mai statornici – cărțile – și am și simțit întinsă o mână caldă din partea unor prieteni apropiați care m-au stimulat pe plan moral, sentimental [...] Dar factorul hotărâtor care m-a susținut și mai mult a fost FAMILIA care, cu acea dragoste deosebită ce mi-a oferit în permanență, m-a făcut să simt că viața este frumoasă, că merită să te zbați și să lupți mereu cu dârzenie, că optimismul ce-și face loc în om îl face să treacă mai ușor peste unele piedici și neazuri de care nimeni nu e scutit. (p.102-103)

Jurnal al unui om împlinit până la fericire? Autorul, am văzut, nu se ferește de acest mare cuvânt. Descoperim dovezi în chiar jurnalul în care notează și selectează cu răbdare tot ceea ce, în desfășurarea unei zile, a adus rost și folos minții, sufletului și trupului, tot ce înseamnă cultivarea grădinii lăuntrice, ca și a celei exterioare, din roadele cărora se îngrijește să le dăruiască apropiaților.

Din grădina minții și a sufletului s-au ivit sutele de pagini memorialistice care i-au conferit Profesorului de literatură

Alexandru Mănăstireanu statut de scriitor și i-au dăruit numeroși cititori și prietenii literare: a primit și primește mereu noi semne de interes și prețuire care-l onorează și îl inspiră.

Cele mai multe din însemnările Jurnalului II stau mărturie în acest sens, ca și volumul mare al corespondenței de autor (cu Ion Popescu-Sireteanu, Ion N. Oprea, Vasile Fetescu dar și Ion Hurjui, Constantin Ostap, Lucian Vasiliu), la care se adaugă vizitele și convorbirile telefonice, toate „exerciții de admirație” făcând ecou dialogului și comuniunii familiei și prietenilor. Ca și în primul volum, memoria neatinsă de ani a Profesorului revine cu frânturi, secvențe, felii întregi din anii copilăriei priponeștene și, mai ales, din aceia ai urgisiților – de război, de comunism – ani ai maturității: nume de confrăți de arme, ofițeri sau simpli ostași, momente retrăite din viața din tranșee în care ofițerul Mănăstireanu își tratează subalternii ca un adevărat părinte educator (memorabilă rămâne pomenirea ostașilor cu „cireșele paterne”); momente postcomuniste, în care veteranul Alexandru Mănăstireanu este omagiat în solemne reuniuni oficiale și se străduiește să restituie onest un trecut, altfel în mare pericol de ocultare.

Dar domnul Profesor nu trăiește în trecut: observă cu pătrundere și ascuțime a privirii și a judecății prezentul social și politic, personaje și întâmplări ale noului mileniu, de aici și din lumea largă; semnaleză apăsător și sancționează evenimente neonorante din istoria recentă a României, a Europei și a lumii, opunând micimea unor actori politici de astăzi, personalităților de anvergură ale istoriei.

Și, din nou, revenirea la matcă, în satul și ținutul natal, dar mai ales în tihna casei și a grădinei. „Să ne cultivăm grădina”, alături de „Nulla dies sine linea” sunt preceptele sale dragi. Livada de cireși, meri și peri, grădina cu flori îi sunt companie și interlocutori statornici. Reținem, astfel, pilda din dialogul cu cireșul în agonie, ca și îndemnul scrâșnit către un păr neroditor. Dar, înainte de toate, florile: zeci de buchete (unele alcătuite din sute de fire), de lăcrămioare, narcise, zambile, trandafiri, fire culese de mâna profesorului și care pornesc către doamne și domnișoare, cu deosebire colege și prietene ale fiicei, și altele care împodobesc mormintele dragi: al sotiei, ale foștilor profesori sau ale prietenilor plecați. Amfitrion inegalabil, Profesorul Mănăstireanu își primește tradițional oaspeții omenindu-i, la plecare, cu roade din grădina proprie și oferindu-le tuturor, vârstnici ori tineri, tonifianta imagine și exemplul unei prezențe care însuflețește locul și îmbogățește pe omul ce-i stă aproape.

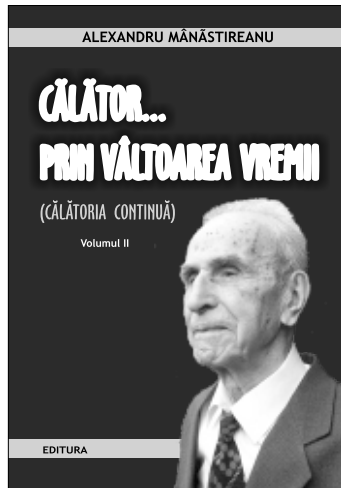
Să mai citim o dată din lecția de viață a Călătorului prin vâltoarea vremii:

Deși vremea e posomorâtă, cu ceață densă și umezeală pe măsură, în casa mea e lumină, e bine, e relaxant și frumos. Păstrez o anumită ordine a lucrurilor și a stilului meu de viață, fapt ce mă scutește de urât și plictis. Nu las loc gândurilor sumbre să-și facă apariția în existența mea cotidiană. Mereu gândesc pozitiv și reflectez la aspectele frumoase ale vieții... (p.194)

Sau această închinare adresată Proniei:

Mulțumesc Creatorului că mi-a dat mai mult decât am sperat de la viață. Liniștea și prețuirea de care mă bucur sunt tocmai opusele zbciumului și adversităților care m-au tracasat în anii deplinei mele maturități. Este oare aici o lege dreaptă a compensației? (p.195)

Mulțumim, domnule Profesor, și vă mulțumesc din nou cu recunoștință, în nume personal, domnule Diriginte, pentru această continuă lecție de viață și de fericire pe care ne-o dăruieți!

Simion Bogdănescu

Tristihuri concentrice

Asupra creației poetice a domnului George Irava m-am oprit întâia oară din considerente sentimentale într-un articol (recenzie la o carte de versuri intitulată „Jurnalul unei luni de miere”, atunci în manuscris, între timp editată), articol numit de mine „Lirică întârziată”, ce figurează în al doilea volum de eseuri literare – „de spirit” (Ed. Cronica, 2009).

Reîntâlnirea, după foarte mulți ani, cu persoana domniei sale mi-a provocat nostalgii cenacliste de odinioară, pe când nu eram decât un elev timid al Liceului „Gh. Gheorghiu-Dej” și încercam să-mi formeze talentul poetic prin acumularea unei solide culturi.

Între timp, acest om de bun simț, care nu-și bombează infatuos persoana glorioasă și nu-și clamează obraznic genialitatea, a scris în tăcere și-n singurătatea esențială; i-au fost editate până acum următoarele cărți: „Despre tați și despre mame” (poezii) -1980, „Cardiografia răului” (poezii) – 2005, „Destinul pronumelui” (poezii) – 2006, „Adrian Georgescu în zece cărți” (eseuri) – 2007, „Cărțile numărătorii” (poezii) – 2007, „Tineretea lui Făt-Frumos” (poezii) – 2008, „Se uită lacom o liniște” (poezii) 2008, „Jurnalul unei luni de miere” (poezii) – 2008 și, recent, la Editura „Opera Magna”, o surprinzătoare carte de haikuuri, numită galant, prețios și grațios – „Diamantele Ducesei”.

Aclimatizarea haikuului (poezie cu formă fixă, bijuterie creată de spiritul nipon – un tristih de 17 silabe - 5+7+5) s-a făcut foarte târziu în lirica românească (dar noi avem ceva original – „Poeme într-un vers” ale lui Ion Pillat, și în anul 1981, la Editura Științifică și Enciclopedică a văzut lumina tiparului o excelentă „Antologie de poezie clasică japoneză” alcătuită de Ion Acsan și Dan Constantinescu. Nu voi intra în toate detaliile tehnice ale acestei specii literare, ci mă voi referi la cartea domnului George Irava, care dovedește măiestrie și concentrare maximă, încercând și reușind de cele mai multe ori să prindă clipa în semnificația ei emoțională și spiritual, să proiecteze micro-trăiri, zări ontice în fața spaimei de vid: „Bobul de orez, / Lăsat în libertatea/ Stelei Polare”. Sau: „Piatra-ți arată / Mișcările statuii/ Numai o dată”.

Metafora din titlu respiră un parfum înghețat, parnasian, dar efluviile emoționale ne trimit către grațiozitatea curtenitoare a unui trubadur singular care nu cântă decât această himerică ființă – Ducesă – Poezia. „Singurătatea/ Femeii din lacrimă,/ În coama iernii”. Sau: „Raza de lună/ Pe struna viorii, cuib/ Își face visând”.

După ce am lecturat cartea, urmărind expresia emoțională și sugestiile scânteind ca lama briciului din maxima lapidaritate, mi-a venit idea să număr silabele și unitățile metrice ale celor 299 de haikuuri, tutelate de al 250-lea, ca motto, aparținând celui mai valoros haijin, Matsuo Basho, „În cântecul greierului/ niciun semn/ că va muri curând.” Și am constatat perfecțiunea prozodică de care dă dovadă domnul poet George Irava și românizarea hai-ku-iului – “în spirit de hai-ku” – așa cum a spus Nichita Stănescu, și anume, în certe împrejurări prezența metaforei (nu a elipsei, a substantivului și a adjectivului), prezența

verbului și mai cu seamă uluitoarea constatare că aceste bijuterii lirice aproape totale se pot citi și invers, fără a denatura sensul poetic principal. Iată: „Săgeți de geruri,/ Lumânări oboșite,/ Aprind statui” – „Aprind statui, lumânări oboșite,/ săgeți de geruri”. Îl felicit pentru această perfecțiune tehnică. Iată: „Taina iubirii,/ Ca vântu-n pânza bărcii,/ Te duce în larg”. Invers: „Te duce în larg,/ Ca vântu-n pânza bărcii,/ Taina iubirii”.

Semnificativ, am descoperit haikuuri morale (etice), estetice, erotice, religioase, de singurătate, de moarte și de creație. Nu exotism nipon aflăm aici. Aflăm spațiul mioritic, chiar dacă acest micro-poem este definit doar ca săgeată pură a spiritului: “Haikuul: izvor/ De zbor invizibil,/ curs în pasăre.” Sau: „Prin materie,/ Plângeoul ideii,/ Pe fânul cosit.”

Unele structuri lirice generează posibile conotații de cultură poetică: „Și cade frunza,/ Precum o ghilotină,/ Pe gâtul toamnei.” Ca Bacovia: „Adio, pică frunza”; ca Rainer Maria Rilke: „Cad frunzele și cad ca de departe,/ parcă s-ar ofili grădini în ceruri” sau Giuseppe Ungaretti: „Soldații/ Stau/ precum toamna/ pe arbori/ frunzele.”

Aflate între elementele de pastel și de meditație, pentru că „În orice clipă,/ Miroase a inimă,/ Și-a rouă de timp”, cum scrie haijinul nostru, fiind, unele dintre ele, poetice definiții sau cugetări, aceste tristihuri concentrice au maturitate artistică evidentă și valențe estetice plăcute, superioare!

Cezar Ivănescu

Inedit

Întrebare nocturnă

Își scutură iarna cojoacele ei,
Pe străzi se alintă în tril clopoței
Și luna pe cer e-o potcoavă.
Pe geamuri lalele plăpânde-nfloresc
Și ciucuri de brumă sfios zămislesc
O mantie albă, subțire, suavă.

O rază e parcă un vârf de creion
Cu care-și scrisese hoinarul Villon
În noți ca acestea, arzânde balade.
Și-n pas sfiicios ca un pas de femeie
O stea se îndreaptă spre Calea Lactee
Și razele curg și se rup în cascade.

La geamul tău poate nu-i bună acum
Și nici zurgălăii nu cântă pe drum
Cu vocea lor lin tremurată, suavă,
Și poate nu vezi nici al stelelor mers,
Dar eu vin atât să te-ntreb într-un vers
Cu vocea înceată: de ce ești bolnavă?

Notă: Poezia a fost scrisă în februarie-martie 1960 și dedicată Veronicăi Diaconu, colegă de clasă de la fostul Complex școlar din Bărlad.

Mircea Coloșenco

NICHITA STĂNESCU – NUMISMAT

Unul dintre prietenii lui Nichita Stănescu, fără a-și face gloriola în acest sens, dr. Ion Donoiu (n. 22 august 1933, Domnești, jud. Argeș), medic militar, specialist în dermatologie, fost absolvent al facultății de medicină din Iași, consacrat binecunoscut și în numismatică (membru, apoi vicepreședinte al Societății Naționale de Numismatică), a editat două cărți titrate: **Nichita Stănescu sau schimbarea monedei în cuvânt** (Editura Libertas, Ploiești, 2005, 123p.) și **Nichita Stănescu. Gheorghe Tomozei. Un sentiment al istoriei** (Ediția I, Societatea Culturală Domnești, 2006, 86p.; Ediția a II-a, Editura Semne, București, 2008, 82p.).

Prima dintre ele conține poezii dedicate familiei Viorica și Ion Donoiu de către Nichita Stănescu (cuprinse și în ediția noastră **Opere**, scoasă sub egida Academiei Române, vol. I – VI, 2002 – 2005), precum și referiri pertinente la relația lui cu poezii Gh. Tomozei și Adam Puslojic cu medicul Ion Donoiu, cu o notă biobibliografică semnată de C. Manolache, directorul Centrului Județean Prahova pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, iar cea de a doua, destăinuirii privind pasiunile „numismatice” ale lui Nichita Stănescu și Gh. Tomozei, atrași de cunoașterea istoriei românității prin monede.

Cărțile dr. Ion Donoiu evidențiază preocupările Marelui Poet, cum îl numește acesta cu venerație, în privința unui segment de istorie latină pe meleagurile noastre.

Ambele cărți reproduc, în facsimile, texte poetice nichitiene olografe complementare operei antume și vieții înzestratului creator de spații lirico-epice naționale unice.

Un al treilea volum editat recent, datorat aceluiași împătimit și nu mai puțin specialist numismat dr. Ion Donoiu, intitulat, **„Aventura” chipului uman pe monede** (Editura Semne, București, 2007, 137p.), conține o exegeză cu ilustrații adecvate a monedelor descoperite în situri autohtone datând de dinainte de era cristică a efigiilor mai marilor vremurilor apuse, fie dacice, fie romane, cartea fiind pusă sub egida Societății Culturale Domnești.

De altfel, această carte nu este întâia în ordine cronologică dedicată de dr. Ion Donoiu numismaticii.

În 1980, a editat volumul **Monede daco – getice și efigii romane**, la Editura Militară, recenzată de Nichita Stănescu: „O carte unică în felul ei. /.../ medicul îmi spuse, roșindu-se ca un copil când mi-a dat cartea, ca sa-l iert că ea nu are precedent la noi.” (Scânțtea, 11879, 30 oct., 1980).

În 1983, la o altă carte: **Efigii feminine pe monedele romane**, scrisă de perseverentul dr. Ion Donoiu, editată de Editura Sport – Turism, prefața a fost semnată de însuși neofitul Nichita Stănescu: „Ca și în volumul mai vechi al lui Ion Donoiu, în acesta avem de a face cu un grup de noi elemente, care tind să se constituie într-o încercare de cunoaștere a esteticii artei monetare. Această estetică, aproape total ignorată la noi, iat-o acum la primi ei pași dintr-o inițiativă originală și valoroasă.”

Astfel, prietenii adevărate, lipsite de fast ori de

interese meschine, leagă în veșnicie spirite alese de creatori din domenii diferite de înaltă realizare umanistă.

CREAȚIA LIRICĂ EROTICĂ NICHITIANĂ *

La finele anului 2008, pentru a consemna, pe de o parte, 25 de ani de la trecerea în neființă a lui Nichita Stănescu (13 decembrie 1983), iar, pe de altă parte, atingerea celui de al 100-lea volum apărut în cadrul colecției de lux bibliofile „Opere fundamentale” de sub auspiciile Academiei române, prin Fundația Națională pentru Știință și Artă, coordonatorul colecției, criticul și istoricul literar Eugen Simion, împreună cu plasticianul Mircea Dumitrescu, a realizat o selecție riguroasă și pertinentă a liricii erotice nichitiene, dublată de un album artistic edificator, luând ca bază o lucrare editată anterior în aceeași colecție: **Opere** (vol. I – III, **Versuri**, 2002; vol. IV – V, **Proză. Publicistică. Corespondență. Grafică**, 2003; vol. VI, **Versuri. Proză. Interviuri. Traduceri**, 2005).

Colecția (tip Pléiade a Editurii Gallimard din Paris) a fost demarată, în 1999, cu primele trei volume apărute din ediția critică Mihai Eminescu. **Opere**, alcătuită de D. Vatamaniuc (completată în anii ulteriori cu vol. IV – VII, 2000 – 2003), urmată de alte volume dedicate operelor lui Ion Barbu (vol. I – II, 2000), Tudor Arghezi (vol. I – VIII, 2000 – 2005), Ion Luca Caragiale (vol. I – IV, 2000 -2002) ș.a.m.d., ajungând, în anul 2005, la al 75-lea volum, cuprinzând, de la cronicari la scriitorii postbelici (Ștefan Bănuțescu, Marin Preda, Marin Sorescu, Sorin Titel), creațiile principalilor „literatori” canonici români.

Volumul al 100-lea, de Nichita Stănescu, are trei componente care țin de creația și viața poetului, respectiv **poemele de dragoste** și **falsul jurnal intim**, antologie datorată acad. Eugen Simion, și **albumul**, alcătuit de plasticianul Mircea Dumitrescu, format din fotografii, desenele poetului și manuscrise olografe, ambii realizatori fiindu-i prieteni nedeșmințiți. Totodată, textele și ilustrațiile sunt flancate de prefață, cronologia vieții și operei poetului, de note, variante, comentarii.

Cititorul familiarizat cu opera poetică a lui Nichita Stănescu (peste 3500 de titluri), va fi surprins plăcut de conținutul volumului focalizat pe un areal de cât de original, pe atât de distinct: „Venera nichitiană se naște, putem spune, nu din spuma cerului, ci din plăcerile, vederile, singurătațile, disperările și, din nou, bucuriile unui spirit ce trece grăbit printre miturile și modelele literaturii în căutarea unui miracol pe care nu-l definește niciodată, în totalitate. Și are dreptate pentru că rostul miracolului este să fie căutat, nu definit. Esența poeziei erotice este, în definitiv, căutarea mitului (miracolului) erotic și pătimirea (trăirea) lui.” (Eugen Simion, Prefața)

Văzută din interiorul creației nichitiene, apare așadar ca fruct al virtuții existențiale dragostea, dar nu și derivatele ei.

*Nichita Stănescu. **Poeme de dragoste. Fals jurnal intim**. Antologie și prefață de Eugen Simion. **Album Nichita Stănescu** alcătuit de Mircea Dumitrescu. Academia Română. Fundația Națională pentru Știință și Artă. București, 2008. Colecția „Opere fundamentale”/644 p./.

Dumitru Nedelea

Poetul Nichita Stănescu, un pasionat colecționar

Trebuie știut că marele poet pe care-l omagiem cu venerație și îl iubim, în tumultuoasă și agitata sa viață, a avut mai multe sensibilități și pasiuni.

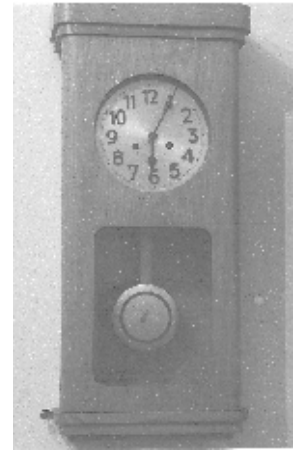
Pe lângă cunoscuta-i colecție de monede, adunată cu multă pasiune și migală, un hobby aparte l-a constituit ceasornicul. Astfel, în colecțiile sale personale au figurat pendule de perete, ceasornice de masă, de buzunar și de mână.

În paralel cu munca de selecționare și colecționare, poetul a meditat filozofic asupra «Timpului» ca dimensiune.

Îmbinarea elementelor «Ceasornic» – «Timp», s-a materializat într-un inventar de piese de orologerie deosebite și interesante articole despre «Timp».

Toate aceste îndeletniciri, poetul le datora – după cum afirma în diferite împrejurări – profesorului său N.I. Simache, inițiatorul, după cum se știe, al Muzeului Ceasului din Ploiești.

Pentru a scoate în evidență aceste preocupări ale poetului Nichita Stănescu, muzeul ce-i poartă numele (Casa Hagi Prodan) din Ploiești, oferă vizitatorilor o colecție de obiecte originale din colecțiile amintite, precum și publicații pe tema universalității timpului (*Timp ploieștean*, *Timp cu destinație*). Tot în muzeu, foarte sugestiv, se află o fotografie a poetului, surprins acoperind cu o mână cadranul unei pendule, vrând parcă «să oprească timpul».

Fotografia, este însoțită, de o frază meditativă: «Oprește-te clipă, tu, care acum ești atât de frumoasă»...

*

Ceasul văzut de poeți

Romanța pendulelor

Nu mai văd căsuța pe perete,
Modest sculptată-n os și lemn de nuc,
Pendule vechi cu lanțuri lungi și cuc,
Tovarășe duioase și discrete.

Nu mai aud în fiecare sară
Tic-tacul vostru liniștit și grav,
Nici cucu-n prag, subțire și firav,
Cântându-mi ora-n dimineți de vară

Toți v-au uitat... A voastră strălucire
S-a stins treptat cu fiecare pas,
Iar din trecutul vostru n-a rămas
Decât din vremi – o pală amintire.

Pendule vechi cu lanțuri lungi și cuc,
Când rătăcesc în nopțile cu stele,
Un gând tresare-n fundul minții mele:
Pendule dragi, ca voi și eu mă duc!

(G. Pallady, *Bărladul odinioară și astăzi*, vol. III, p.571)

Ascult tic-tacul ceasului

Ascult tic-tacul ceasului
Măsurând vremea,
Vremea asta nouă
Cu viața plină de soare
Din patria mea.

Da!
Numai cine n-a gustat trecutul
Nu poate prețui
Cât de mare este avutul
Ce-l ducem azi fiecare
Din zare în zare!

Ce frumos e în timp
Orice anotimp
Când totul îți râde cu drag
De cum pășești dincolo de prag?

De bucurie
Și mândrie
Inimile se întrec să bată
Altfel de cât altădată,
Cum se-ntrec florile-n primăvară
Să-mprăstie parfumul ce le-mpresoară!

(George Nedelea, 22 februarie 1968, Bărlad;
retipărit în *Poeți bibliotecari la Casa
Națională „Stroe S. Belloescu din
Bărlad”*, Editura Opera Magna, Iași,
2006, p.72)

Ceasul de apoi

În cer,
Bate ora de bronz și de fier.
Într-o stea
Bate ora de catifea
Ora de pâslă bate
În turla din cetate
În ora de lână
Se aude vremea bătrână
Și se sfășie
Ora de hârtie
Lângă domnescul epitaf.
Bate glasul orei de praf.
Azi noapte, soră
N-a mai bătut nici-o oră.

(Tudor Argezi, *Versuri*, Editura Cartea
Românească, 1989, vol.I, p.148)

Moartea ceasului (cu spatele)

Ceasul s-a întors cu spatele la timp
Era bolnav ceasul și, simțindu-și
sfârșitul,
Poate s-a gândit și el
La un rai al obiectelor care mor,
Unde ceasurile se potrivesc singure
După inima lui Dumnezeu
Și deșteptătoarele sună și ziua și noaptea
Învierea stelelor.

A văzut însă cu limba cea mare
Că e absurd
Și a murit simplu de tot.
Întorcându-se cu spatele la timp
Iar eu, sufletul răposatului,
Voi mai rămâne în preajma lui
Trei zile
Să văd cum continuă să-i crească
Părul și unghiile.

(Marin Sorescu, Editura Cartea Românească,
1970, p.168)

Ceasul în timp

Clepsidra vechilor popoare
Și ceasurile mari solare
Sau cele ale lui Galileu
Sunt astăzi piese de muzeu
În timp ce știința a avansat
Ele s-au sofisticat:
Ceasuri așezate-n turn,
Ascultate taciturn.

Așezate pe perete,
Sau de buzunar cochete,
Ceasuri mari sau cu pendulă,
Ceas pe fiecare mână.
Ceas la gât sau la mașină,
La radiu sau limuzină,
Ceas la informații-n gară
Fie ziua, fie seară.

El e prieten îndrăgît
Și de om nedespărțit,
Iar în viitor, cine știe,
Poate și pe farfurie.

(Mircea Roșcu, poet țăran din comuna
Filipeștii de Pădure, jud. Prahova,
publicat în *Pelerinaj printre orologii*,
vol.2, Editura Sfera, Bărlad, 2007, p.13)

Alexandru Mânăstireanu

I. Popescu-Sireteanu, *Boul bucătar*

Fabule pentru copii

De multă vreme n-am mai întâlnit un volum nou de fabule. Le-am răsfoit pe cele vechi, cunoscute și arhicunoscute, însă, atunci când mi s-a ivit ocazia să observ ceva în lumea înconjurătoare, am apelat la fabulele cunoscute.

Mai în glumă, mai în serios, cineva îmi spunea că astăzi fabula *nu se mai poartă*. Chiar așa să fie? Și n-a trecut mult și am avut dovada că fabula se poartă și încă bine, mai ales când e vorba de un scriitor ca dl. Ion Popescu-Sireteanu. Mi-a trimis, cu multă bunăvoință, un volum cu aspect exterior îmbietor, frumos colorat pentru a binedispune ochiul cititorului, pregătindu-l pentru un conținut suculent și virulent, cu țintă directă spre cei fixați la stâlpul infamiei! Volumul are destinatari copiii de orice vârstă, îndemnându-i să coloreze contururile schițate, potrivit posibilităților și fanteziei copilărești, în general. Cum omul poate fi socotit copil chiar și la o sută de ani, mi-am zis că în acest fel pot concura și eu la colorat, dar pentru că nu mă pricep să folosesc lejer culorile pastelate plastice, mi-am zis că pot să colorez în cuvinte, folosind acele nuanțe corespunzătoare atât mie, cât și autorului – singurul în măsură să aprecieze încercarea de față. Pornesc de la titlul înscris pe copertă: „Boul bucătar” și constat că e mare lucru să fii un remarcabil bucătar, precum „Măria-sa Boul”, din volumul în discuție. Titlul e incitant, cu o adresă și o țintă directă, raportat la o epocă nu prea îndepărtată, când, tuturor celor ce viețuiau pe meleagurile mioritice, ni se impuneau anumite meniuri delicate, preparate tuturor din „capete, gâturi și gheare (scurmace) de pui și chiar râturi și picioare de porc de la genunchi în jos”. Și noi, „fericiții de atunci”, ne băteam ore în șir pentru asemenea bunătați pământești oferite cu larghețe și interes pentru sănătatea noastră.

Volumul în sine conține 79 de fabule scurte, cu personaje având însușiri caracteristice pentru a fi mai ușor și mai acuzator arătate cu degetul.

O bună parte din aceste piese satirice sunt din vremea dictaturii comuniste, cu date exacte când aveau loc evenimente remarcabile: mitinguri, conferințe, rezoluții plenare sau alegerea „conducătorului mult iubit și stimat”, deci e vorba de **literatura de sertar**, nepublicabilă atunci. E o dovadă în plus că autorul – ca om activ al cetății – și-a spus răspicat cuvântul de adversar al totalitarismului comunist!!!... și încă ceva: autorul sporește numele „lighioanelor” incriminate adăugând: lipitoarea, căpușa, lingăul, stârpitura, porcul, scroafa, bicisnicul, căpușa parlamentară etc., toate potrivit-se ca o fină mânășă în originala noastră trecere de la comunism la capitalism. Spre exemplificare, mă voi opri doar la câteva din fiecare categorie de fabule (cele de ieri și cele de astăzi).

Caracteristic pentru ambele feluri este o *accentuată și categorică opoziție a scriitorului – adversar al defunctului regim, dar la fel de potrivnic și regimului actual*.

Să dăm ocazie personajelor incriminate să-și dezvăluie trăsăturile negative, ce le fac să fie odioase oricărui cititor și tocmai de aceea mai ușor de combătut.

- *Căpușa*: „sugea, măre, sugea.../ Până s-a trezit păstorul/ De și-a apărât cioporul...”

- *Un bou ca toți boii*: „Din copilărie începând să rag/ Eu încerc tăria fiecărui prag/ ...Și boul cuvântă în graiu-i șoldit/ Și bat din copite plății să bată”.

- *Vorbi măgarul*: „De când mă știu am tot zbierat/ Pân' ce-am ajuns măgar de stat”.

- *Astă-vară*: „A venit marele bou/ Le-a vorbit de bou nou”.

- *Scroafa*: „Grohăie în stânga-n dreapta/ Suie fără teamă treapta/ Unii dinspre rădăcină/ Spun că *poarca e divină*”.

- *Bicisnicul*: „Bicisnicul cutează a crede despre sine/ Că lumea fără margini doar lui i se cuvine”.

- *Rața*: „Ce mai vorbă, rața știe/ Cea mai prima meserie/ Că e *doctor în chimie* / ...Dar degeaba osteneala/ Pe cel prost nu-l prinde școala”.

- *Dialog*: „- N-aș răspunde la anchetă/ Că pentr-un răspuns onest/ Stai cu anii la arest”.

- *Curcanul*: „Înfoind penajul, gata de bătaie/ El era stăpânul de necontestat/ ...Că umflat în pene el vroia să zboare/ *Din curte modestă în ...Academie*”.

- *Dobitocul*: „A intrat degrabă-n Front,/ A lătrat, s-a gudurat/ Și l-au ales deputat/...Ia cuvântul la ședințe,/ Mai combate liberalii,/ Dă cu ghioaga în canalii/ *Și pe la lăsatul serii/ Vrea să cheme iar minerii*” (Se vede cât colo cam despre cine e vorba, zic eu).

- *Lingăul*: „Cât de scârnăv e hârdăul,/ Pe de lături stă lingăul/ ...Chiar de l-ai băga în boală/ Nu-l poți depărta de oală!”

- *Unii spun*: „Că de mic a fost deprins/ Să înjure orice ins/ Să *se-arate tuturor/ Că-i fiu de conducător*” (Nu-i așa că v-ați prins cam cine ar putea fi? – zic eu).

- *Vlăduț*: „Mai linge blide și mai latră/ Și cere să i se prescrie/ Și lui un fel de boierie,/ ...Acum tot urlă cu glas 'nant/ Că el de mult e opozant”.

- *Bătrâna javră*: „...și-aduce aminte/ Cum se ducea cu șefii la plimbare/ Cum îi păzea la colectivizare”.

Neculai I. Onel

Doruri

Sub pala de căldură a lunii lui cuptor,
Iubita mea de tine-mi este dor
Și-mi depăn amintiri și mă gândesc
La clipa când am să te întâlnesc.

În mirosul de fân ce proaspăt e cosit
De multe ori la tine m-am gândit
Și aș fi vrut ca lângă mine tu să fii,
Să ne plimbăm pe câmpuri și prin vii

În serile senine și frumoase
Când somnul greu începe să se lase,
Aș vrea să am un vis frumos,
odihnit,
Trecând ca o părere prin pridvor.

Când soarele din nou a răsărit,
A pulberat și visul și tot ce am dorit,
Iar zilele de iulie trec mereu;
Tu ești departe și îmi vine greu.

- *Musca de prezidii*: „O muscă.../Oua tot mușită de soi./ Să scoată țării oameni noi/ Care să facă legi mai tari/ Pentru albine și bondari”.

- *Fabulă cu boul*: „Un bou.../A urcat o treaptă, a urcat o scară/ ...Și și-a pus proptele să nu se prăvale/ ...Și sunt boi de vite și altfel de boi” (Chiar că sunt, spun tot eu și autorul).

- *Luminăția sa măgarul*: „Gemea un neam neavând ce face/ Păzit de măgărari cu torbă/ Cum cutezai să spui o vorbă./ Veneau urgent să te înșface./ Să nu arunci vreo defăimare/ Înspre măgarul cel mai mare... Și-au spus-o unii-n carnaval/ C-ar fi măgarul genial!” (A fost și nu mai este!)

- *Măgarul judecător*: „...Aș avea acuma vilă/ Doar cu starea mea civilă/ ...Îmbrăcați ca niște corbi,/ Magistrații parcă-s orbi/ În corupția generală, nu-i nici un corupt în sală!” (Oare când vom vedea și noi un corupt la zdup?...).

- *Vițelul*: „Cum era nărăvaș de muscă,/ Bătrâna vacă l-a-nsurat/ Și chiar la nunta lui a spus că/ Este menit a fi-mpărat,/ ...El bea în baruri

ca nimic,/ Pe seară două herghelii!” (Pe care le-am plătit noi, din truda noastră. Ați ghicit cine a fost?).

- *Lup turbat*: „...Aleargă, muge, stă-n ședințe/ Semnează droaie de sentințe./ Ordonă, dă cu pumnul-n masă,/ ...Se duce glonț la vânătoare,/ Că, dacă nu știe să muște,/ A învățat cum să împuște./...Nicicând prin minte nu i-a dat/ Că însuși el va fi vânat/ asemenea unui lup turbat!”

Cer scuze că, luat de val, am cam pierdut măsura citându-vă extrase din volumul în discuție, dar am fost furat de frumusețea intrinsecă a textelor filtrate minuțios și prezentate cititorilor ca ținte directe. Copiii de orice vârstă (chiar până la o sută de ani), colorând imaginile conturate la finalul fiecărui text, se vor folosi de propria imaginație concretizând și stigmatizând asemenea personaje. Încet și sigur ei vor învăța de mici să ia atitudine față de tot ce se abate de la linia morală, vor învăța să devină cetățeni cu atitudine corectă și combativă.

Iar, atunci când vor prelua

ștafeta, să gândească intens la folosul general al Țării și nu al lor personal.

Am stăruit asupra acestui volum, solidar cu autorul care le-a fixat și stigmatizat caracterele odioase, spre o mai ușoară și mai profundă pătrundere a textelor. Alături de întreaga Țară, pe unii din cei stigmatizați i-am văzut la unele emisiuni T. V. judecați public de moderatorii emisiunilor respective. Unii din ei (foarte puțini) au acceptat să restituie anumite sume luate necuvenit din *avutul Țării*, alții au zâmbit și au rămas cu bănuții noștri pe care i-au adăugat miliardelor pe care le posedau. Îmi părea rău că nu aveam puterea să-i străpung cu privirea să le sângereze obrazul în văzul lumii.

Incitându-vă să cercetați atent acest volum, sunt sigur că veți găsi încă multe aspecte negative, demne de oprobiul general și veți reflecta și mai mult asupra căilor de transformare a societății noastre contemporane, în care nimeni să nu mai fie deasupra legii.

Ion Popescu-Sireteanu

O pictoriță – scriitoare

Constanța Abălașei Donosă este o pictoriță cunoscută și recunoscută pentru talentul ei și pentru generozitatea cu care a dăruit mai multor instituții de cultură și unor mănăstiri lucrări ale sale, mai ales grafică.

Dacă ar fi să-i prezint activitatea, ar trebui să spun că până în anul 2000 a avut 10 expoziții personale, iar din 2001 până acum încă 19 personale, dintre care una în Franța și alta în Canada. Expoziții ale sale au fost deschise la galeriile „Ștefan Luchian” din Botoșani, la Muzeul de Arte Vizuale din Galați, la Casa de Cultură din Siret, la Muzeul de Științe ale Naturii, la Galerile „Ion Irimescu” și la Complexul Muzeal Bucovina din Suceava, la Muzeul de Etnografie din Rădăuți, la Mănăstirile Sucevița și Putna și în alte locuri și localități.

Generoasă din fire și fericită să facă daruri, doamna Constanța Abălașei Donosă a donat o seamă de lucrări de grafică Mănăstirilor Sucevița și Putna, Casei de cultură din Siret, Muzeului „George Enescu” din Dorohoi, Bibliotecii Județene „Panait Istrati” din Brăila. La această bibliotecă a avut loc și o expoziție intitulată „Personalități brăilene”. A fost prezentă și într-o seamă de expoziții de grup. A făcut grafică la 15 cărți, între care și la cartea mea „Vânturi și valuri”. Are relații colegiale și de prietenie cu artiști plastici din Franța și cu scriitori din Canada și Grecia.

Pentru bogata sa activitate a primit numeroase premii și diplome de excelență.

Precizăm că lucrări ale sale se află în colecții particulare din țară și din Canada, Franța, Grecia, Statele Unite ale Americii...

Constanța Abălașei Donosă este și o delicată scriitoare, semnând cărți precum **Sonate** (poezii, 1999), **Anotimpuri pentru prietenii mei** (poezii, 2002), **Amintiri, dragi amintiri** (proză memorialistică, 2002), **Ctitorii Moldave ale Sfântului Voievod Ștefan cel Mare și ale urmașilor săi** (album de artă, apărut la Editura Episcopiei Dunărea de Jos, 2004), **Amintiri care nu mor...** (proză memorialistică, 2005), **Epistole și flori** (2007).

Noua carte de poeme, intitulată **La ușa iubirii**, publicată la Ed. Agnos din Sibiu, în 2009, cuprinde creații închinare creștinismului, scrise cu „inspirată cucernicie”, cum spune Valeriu Gorunescu în prefață și „se apropie de poemele sacre ale psalmilor”. În aceste poeme, realizate printr-o „exprimare confesională de o rară simplitate și convingătoare mărturie a unui dialog mistic cu Domnul Hristos”, versurile Constanței Abălașei Donosă dobândesc „naturațea unei spovedanii în fața altarului” (Valeriu Gorunescu).

Prof. univ. dr. Teodor Oancă
Universitatea Craiova

Ion Popescu-Sireteanu, *Vechi nume românești*,

Ediția a doua revăzută și adăugită, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2009, 245 p.

Cea din urmă lucrare semnată de profesorul universitar dr. Ion Popescu-Sireteanu reunește o serie de studii inedite sau publicate anterior într-o formă sintetică. Două aspecte ale cărții mi-au reținut atenția în mod deosebit: excelența prezentare grafică și documentarea impresionantă a autorului. Cele șaisprezece contribuții onomastice din cuprinsul cărții sunt tot atâtea provocări de soluționare a unor subiecte abordate în timp de diverși autori.

Cu excepția anexei *Porecle și supranume din satul Drăgușeni, com. Șcheia, județul Iași*, toate celelalte contribuții științifice privesc „studii dedicate unor nume de persoane sau toponime a căror origine a rămas până astăzi neclară” (Prefață). În demersul său, Ion Popescu-Sireteanu recurge la consultarea și interpretarea celor mai vechi documente și a celor mai incitante opinii exprimate în legătură cu originea unui antroponim sau a unui toponim, care poate să aducă lumină în reconsiderarea unor epoci istorice care îi privesc pe români, vitregite de atestări documentare. Am în vedere studiul referitor la **limba aușonilor**, sau la prezența unor nume românești în *Gesta Ungarorum* de Anonimus. Alte antroponime istorice luate în discuție, pe care autorul le consideră insuficient abordate, sunt **Glad**, **Litovoi**, **Bogdan**, **Mușat**, la care se adaugă numele lui **Eminescu**, sau toponime ca **Litua**, **Maramureș**.

Pornind de la afirmația scriitorului bizantin Priscus Panites (sec. al V-lea), de la care știm că sciții se puteau exprima în limba hunilor, a goților, dar și a aușonilor atunci când aveau contacte cu romanii, autorul trage concluzia că aușonii (nume dat de greci) constituiau populația băștinașă de la nord de Dunăre, și că limba lor, așa cum se pronunță și Gh. Popa-Lisseanu, nu este altceva decât limba autohtonilor romanizați. Cât despre semnificația termenului, autorul îi acordă acestuia nu atât un sens etnic, cât pe acela de „moș, strămoș”, care „pune în evidență conștiința apartenenței vorbitorilor la limba dacilor, la limba strămoșilor daci” (p.14), sau, cu alte cuvinte, „limba aușonilor este, prin urmare, limba română în epoca de individualizare” în raport cu limba latină. De la acest stadiu străvechi de limbă română avem pe *auș*, atât în dacoromână, cât și în dialectul aromân.

Deosebit de interesantă este secțiunea consacrată numelor românești (Glad, Menumorut) în *Gesta Hungarorum* de Anonimus (p.18-21). Textul acesta, redactat în latinește în sec. al XII-lea, și păstrat într-o copie la Biblioteca familiei imperiale din Viena, privește deopotrivă istoria ungarilor și a românilor. În ce ne privește pe noi, românii, acest izvor de istorie medievală are o importanță capitală, pentru că atestă prezența noastră în acest spațiu de etnogeneză la pătrunderea ungarilor în Transilvania. Luarea în discuție a acestui subiect nu este întâmplătoare, pentru că unii istorici și politicieni unguri minimalizează și în prezent importanța acestui document, afectați de conținutul Tratatului de la Trianon.

Demne de reținut sunt observațiile lui Ion Popescu-Sireteanu privitoare la numele românești ca *Glad* sau la cele înregistrate în *Registrul de la Oradea* (1205-1235). În privința numelui ducelui Glad, autorul propune ca etimon latinescul *gladius* „sabie”, devenit supranume al acestuia. Chiar dacă în privința originii românești a unor antroponime se mai poate discuta (*Balc*, *Balu*, *Baldu*, *Bold* etc.), fie din cauza variantelor

rezultate prin scrierea numelor în latină sau maghiară, fie că ele provin din apelative intrate târziu în limba română, ca în cazul lui *Cyob*, atestat la 1220 (să fie vorba de influență cumană?), în care recunoaștem apelativul *ciob*, pe care limba română l-a împrumutat mult mai târziu din turcă: *çöp* (DLRM), materialul discutat trezește interes prin documentarea bogată și propunerile de soluționare etimologică a unui mare număr de antroponime.

Privitor la etimologia toponimului *Maramureș*, rețin concluzia la care ajunge autorul: „**Maramureș** nu reprezintă un nume de împrumut în toponimia noastră. El se explică printr-un nume de persoană (numele unui duce, probabil) **Marmoreș**, derivat de la numele personal **Marmore/Marmure** explicabil prin apelativul **marmore/marmură/marmure** întrebuințat în toate dialectele românești” (p.87).

Deosebit de interesante prin analiza materialului documentar sunt paginile în care se discută nume românești ca *Vicina*, *Mușat*. O interpretare originală prezintă Ion Popescu-Sireteanu în explicarea toponimului **Iași**. După ce analizează propunerile datorate lui Hasdeu, Philippide, Iorga, Ghibănescu, Poghirc, Ivănescu, Pătruț, autorul ajunge la concluzia că „a existat în română un apelativ *iaș/ieș* cu sensul „plăieș”, „veghețor de hotare”. /.../ Cu vremea, apelativul a fost antroponimizat și toponimizat”.

Nu lipsită de interes este analiza interpretărilor date numelui poetului național Eminescu. Autorul ajunge la concluzia că la baza numelui de familie dobândit prin naștere, *Eminovici*, stă antroponimul *Imină*, din care, prin derivare cu suf. *-ovici*, a rezultat *Iminovici*, *Eminovici*. Ni se mai spune că Gh. Eminovici, tatăl poetului, își știa originea ardelenescă a numelui (p. 158).

O cercetare finalizată în 1969, „*Porecle și supranume din satul Drăgușeni, com. Șcheia, județul Iași*”, pune în evidență bogăția antroponimică a acestei localități. Autorul motivează existența unui impresionant număr de porecle și supranume prin necesitatea diferențierii persoanelor care poartă același nume: există 44 de familii Ciubotaru cu 119 membri, 27 de familii Apostu cu 83 de membri, 27 de familii Mihăilă cu 85 de membri etc. Mai mult decât atât, numeroase persoane prezintă același nume personal și de familie: 18 persoane cu numele Butnaru Elena, 14 cu numele Mihăilă Maria, 13 se numesc Ciubotaru Elena, 10 cu numele Mihăilă Vasile etc. În privința porecelor, autorul identifică trei faze în existența acestora: 1. alegerea și acceptarea lor, 2. transmiterea, 3. concurența și dispariția porecelor. Clasificarea porecelor și a supranumelor în 9 grupe semantice organizează întregul material. Se remarcă faptul că autorul explică împrejurările care au condus la apariția unui astfel de antroponim. De obicei acest lucru e posibil doar la porecele create relativ recent.

Cu modestie autorul ne-a prevenit în „Prefață” că „nu se propun soluții definitive, studiile din volum reprezentând **contribuții** la cercetarea lexicului românesc (apelative, nume de persoane, nume de locuri)”. Totuși, nu pot trece cu ușurință peste impresionanta documentare care i-a servit profesorului universitar dr. Ion Popescu-Sireteanu să atace cu competență subiecte sensibile nu numai pentru onomastica românească, ci și pentru istoria veche a românilor.

Descoperit, ca și Faulkner, abia în a doua jumătate a secolului al XX-lea, Howard Phillips Lovecraft (1890 -1937) este autorul unei opere situate, stilistic și tematic, la granița dintre literatura fantastică, genul gotic și cel științifico-fantastic.

Studiul pe care i l-a consacrat d-na prof. *Andreea Lelia Tocan* s-a materializat într-o teză de doctorat cu titlul *H.P. Lovecraft - vocea literară a unui exilat*, apoi într-o carte recent apărută în Iași, la editura StudIS. Autoarea, bârlădeancă absolventă a Colegiului „Gh. Roșca Codreanu”, apoi a Facultății de Filologie de la Universitatea „Al. I. Cuza”, este, în prezent, profesor de limba engleză în Iași. În luna iunie a.c. a prezentat, în reuniunea „Academiei Bârlădene”, comunicarea cu titlul *H.P. Lovecraft sau abandonul în labirint* și a oferit participanților exemplare din cartea lansată.

Revista „Academia Bârlădeană” o salută pe noua și tânăra sa colaboratoare, prin publicarea eseului despre Lovecraft și a unei traduceri din același autor, ambele semnate de *Andreea Lelia Tocan*.

Howard Phillips Lovecraft sau abandonul în labirint

Ne luăm libertatea să extrapolăm, pe baza raționamentului excelent al lui Carl Gustav Jung cu referire la *Faust* al lui Goethe și să ne întrebăm, retoric sau nu, dacă nu cumva componenta psihică Cthulhu este cea care îl creează pe scriitorul Howard Phillips Lovecraft, și nu, așa cum am putea ști din diverse surse, invers, adică Howard Phillips Lovecraft să îl creeze pe Cthulhu. Din aceasta derivă întrebarea „Ce înseamnă Cthulhu?”. Tot în spiritul raționamentului jungian din *Psihologie și literatură*, ne vom permite să ne întrebăm dacă ar fi fost cu puțință ca un ne-american să fi scris *The Narrative of Arthur Gordon Pym / Aventurile lui Arthur Gordon Pym*, sau *The Call of Cthulhu / Strigătul lui Cthulhu*, sau *At the Mountains of Madness / La munții nebuniei*. Și aici trebuie să ne despărțim de reflecțiile valorosului gânditor, pentru că imaginea primordială la care ar putea vibra sufletul german, din exemplul oferit, nu s-ar putea suprapune eficient și total unei imagini primordiale la care să vibreze sufletul american.

Nu am ales în mod special labirintul pe considerentul bogăției deosebite a acestei imagini în sens și semnificație în cultura, arta și civilizația umană, ci pentru că ne-a apărut ca o metaforă potrivită, atât din punctul de vedere literar, cât și din punctul de vedere al psihocriticii, pentru o încercare de a desluși câteva elemente legate de un autor american relativ obscur, marginalizat în timpul vieții, recuperat în mod surprinzător de posteritate, și a cărui popularitate în rândul cititorilor de diverse faktori este încă în creștere.

Dacă ar fi posibil să descoperim o componentă psihică „Cthulhu”, ea nu ar fi neapărat legată, în mod simplist și restrictiv, de acele date care ar forma biografia restrânsă sau extinsă a omului H. P. Lovecraft, care s-a născut pe 20 august 1890 în Providence, statul Rhode Island, și a murit pe 10 martie 1937, într-un spital din același oraș american. Dar, pentru că nu se poate nici desprinde și izola total opera de biografic și istoric, am considerat util să abordăm problematica timpului și a spațiului. Pentru americani, și aici nu ne referim neapărat doar la un Edgar Allan Poe sau la un Howard Phillips Lovecraft, problematica timpului și cea a spațiului ar putea necesita criterii de analiză ușor diferențiate. Însă în cazul nostru, acela al unui autor de proză fantastică și gotică, al unui intelectual autodidact care a trăit în majoritatea vieții sale izolat de realitățile neplăcute ale lumii înconjurătoare, având ca modele literare pe Edgar Allan Poe sau pe Arthur Machen, trebuie să existe, măcar teoretic, o metodă de străbateră a labirintului.

Rând pe rând, în funcție de dorința de sinceritate sau de mistificare, spațiul poate fi obiectiv sau subiectiv. Ca trăitor al secolului său, Lovecraft este forțat chiar să se adapteze unui New York pe care îl judecă drept insuportabil și absurd. Ca trăitor în America alegerii sale, Lovecraft reconstituie spații cu semnificație istorică și culturală

considerabilă, cum ar fi Salemul sau Bostonul. Ca trăitor în orașul său natal, Lovecraft rătăcește prin straturile aproape uitate ale locului, până când ajunge într-un ficțional Arkham, fermecător și complicat. Ca scriitor, Lovecraft se lasă fascinat de nevăzutul și de posibilul din spațiul cosmic, și atunci își lasă personajul să moară într-un labirint extraterestru aflat pe platourile ericiniene ale planetei Venus.

Rând pe rând, în funcție de dinamica ascunsă a aversiunii față de religios și pasiunii pentru mitic și legendar, timpul se lasă obiectivizat sau subiectivizat. Despre experiențele personale prezentate în scrierile sale, se poate comenta, așa cum au făcut-o deja exegeți lovecraftieni europeni¹ sau americani². Dar se poate afla mai mult din tăcerile voite ale scriitorului, ale personajelor, ale locurilor și ale documentelor, pentru că, în atmosfera întunecată, în amenințările latente ale nopților, înserărilor și amiezilor, timpul se dilată, se comprimă sau se lasă desființat, după cum se cere într-un anumit context. Dacă există o tentativă a căutării, a mișcării cu scop salvator, aceasta este sortită eșecului, într-un univers răuvoitor, în care binele și fericirea nu sunt decât iluzii. Cthulhu este un monstru adormit, dar amenințarea existenței lui planează asupra întregii civilizații umane, indiferent de strădaniile câtorva oameni de a atenua efectele influenței sale malefice.

Este greu de găsit o anumită coerență în pluralitatea ideilor, curentelor, scriitorilor și gânditorilor care formează sursele și modelele scriitorului american. Cu toate acestea, în edificiul labirintic al operei lovecraftiene, din care ne-am permis să traducem și să studiem numai o parte, există cel puțin două puncte sau sectoare bine definite. Visul și moartea sunt nu numai acele elemente din structura unei scrieri fantastice sau gotice, fără de care nu se poate obține efectul stilistic sau cel artistic în general, ci adevărate macro-imagini. Nici aici scriitorul nu se mulțumește cu afilierea la, sau măcar cu apropierea de un anumit curent, deși vor fi decelabile elemente care trimit la abordări romantice, simboliste sau naturaliste. Prin refuzul zgomotos al transcendentului, scriitorul încearcă să simplifice jocul conceptelor în cazul personajelor sau actanților săi. Însă nu în toate cazurile acest demers este desăvârșit. Dincolo de raționalizarea sau reificarea anumitor acțiuni sau ființe, visul este în același timp un dublu mai bogat al realității din starea de veghe și zona de prag către lumile trecutului și viitorului. În sine, moartea nu este un izvor al groazei și ororilor, dar, în legătură cu ocultul și miticul, bogăția semnificațiilor negative ale tuturor elementelor legate de moarte ne apare ca fiind impresionantă.

Abandonat unei rătăcirii incerte, omul lovecraftian explorează orașele egiptene ale morților, tăcutele rămășițe ale unei civilizații străvechi pe tărâmurile polare înghețate,

sfârșind aproape invariabil în nebunie sau moarte.

Pe toate culoarele labirintului lovecraftian răsună, uneori chiar disonant, vocile cărților străbătute. Așa cum se poate dovedi, unele dintre vocile acestor cărți nici nu aveau un corespondent în lumea reală. Folosul abandonului lovecraftian în acest labirint ar fi, dincolo de îndoieli sau interpretări de orice fel, această operă originală care a fost

tradusă atât în Europa cât și în Asia, și care, bănuim, rezonează diferit în contemporaneitate.

Note:

1. Marc Lévy, Michel Houellebecq
2. Donald Burleson, S. T. Joshi

Howard Phillips Lovecraft - ascunderea în cuvinte

Multe dintre scrierile americanului H. P. Lovecraft au început să trezească interesul publicului avizat, precum și al cercetătorilor artei cuvântului, după ce autorul dispăruse. Nu este un caz izolat, dacă ne gândim doar la un nume ca al poetei Emily Dickinson. Credem că această **Confesiune**, datând din ultima etapă a vieții creatoare a lui Lovecraft (1922), se poate dovedi o utilă invitație la reflecție, atât pentru cititorii genului gotic sau science-fiction cât și pentru cei care, din diverse motive, au ignorat existența literară a a cestui original intelectual american, ale cărui idei controversate încă stârnesc polemici. Într-o anumită măsură subscriem la ideea exprimată de exegeți lovecraftieni americani și europeni contemporani, conform căreia biografia ar fi o cheie de interpretare a operei lovecraftiene.

A Confession of Unfaith

“As a participant in The Liberal's Experience Meeting, wherein amateurs are invited to state their theories of the universe, I must preface all remarks by the qualifying admission that they do not necessarily constitute a permanent view. The seeker of truth for its own sake is chained to no conventional system, but always shapes his philosophical opinions upon what seems to him the best evidence at hand. Changes, therefore, are constantly possible; and occur whenever new or revalued evidence makes them logical.

I am by nature a sceptic and analyst, hence settled early into my present general attitude of cynical materialism, subsequently changing in regard to details and degree rather than to basic ideals. The environment into which I was born was that of the average American Protestant of urban, civilised type - in theory quite orthodox, but in practice very liberal. Morals rather than faith formed the real keynote. I was instructed in the legends of the Bible and of Saint Nicholas at the age of about two, and gave to both a passive acceptance not especially distinguished either for its critical keenness or its enthusiastic comprehension. Within the next few years I added to my supernatural lore the fairy tales of Grimm and the Arabian Nights; and by the time I was five had small choice amongst these speculations so far as truth was concerned, though for attractiveness I favoured the Arabian Nights. At one time I formed a juvenile collection of Oriental pottery and objets d'art, announcing myself as a devout Mussulman and assuming the pseudonym of "Abdul Alhazred".

My first positive utterance of a skeptical nature probably occurred before my fifth birthday, when I was told what I really knew before, that "Santa Claus" is a myth. This admission caused me to ask why "God" is not equally a myth. Not long afterwards I was placed in the "infant class" at the Sunday school of the venerable First Baptist Church, an ecclesiastical landmark dating from 1775; and there resigned all vestiges of Christian belief. The absurdity of the myths I was called upon to accept, and the sombre greyness of the whole faith as compared with the Eastern magnificence of Mahometanism, made me definitely an agnostic; and caused me to become so pestiferous a questioner that I was permitted to discontinue attendance. No statement of the kind-hearted and motherly preceptress had seemed to me to answer in any way the doubts I honestly and explicitly expressed, and I was fast becoming a marked "man" through my searching iconoclasm. No doubt I was regarded as a corrupter of the simple faith of the other "infants".

Confesiune de necredință

„În calitate de participant la „Întâlnirea experienței Liberalilor”, în care scriitorii amatori sunt invitați să-și expună teoriile cu privire la univers, trebuie să menționez înainte de orice afirmație că sunt de acord cu posibilitatea ca aceste puncte de vedere să nu fie permanente. Căutătorul adevărului *per se* nu este tributar niciunui sistem convențional, însă își constituie opiniile filosofice pe baza a ceea ce pare cea mai bună dovadă la îndemână. Așadar schimbările sunt mereu posibile, și au loc ori de câte ori anumite fapte noi sau reevaluate le privează de logică.

Sunt prin natura mea un sceptic și un analist, iar din asta derivă situația mea timpurie în perimetrul atitudinii mele generale de materialism cinic, cu schimbări ulterioare în ceea ce privește unele detalii sau nuanțări cantitative, și nu în ceea ce privește idealurile de bază. Mediul în care m-am născut este acela al protestantului american mijlociu, din categoria orașenilor civilizați- în teorie destul de ortodox, în practică destul de liberal. Nu credința, ci morala a dat nota definitorie. Am fost învățat despre legendele Bibliei și ale Sfântului Nicolae pe la doi ani, și le-am acceptat pasiv și pe unele și pe altele, fără să mă fi caracterizat vreoa acuitate critică sau vreoa înțelegere entuziastă. În următorii câțiva ani am adăugat colecției mele supranaturale basmele [fraților] Grimm și cele O Mie și Una de Nopti, și pe la cinci ani aveam un mic perimetru de alegori la dispoziție, pentru a specula despre adevăr, deși preferam Noptile, găsimdu-le mai atractive. La un moment dat am făcut o colecție puerilă de vase și obiecte de artă orientale, m-am declarat musulman devotat și mi-am luat pseudonimul Abdul Alhazred.

Prima manifestare a naturii mele sceptice a avut loc probabil înainte de împlinirea vârstei de cinci ani, când mi s-a spus ceea ce eu știam de fapt dinainte, că „Moș Crăciun” este un mit. Acceptarea acestui fapt m-a făcut să întreb de ce „Dumnezeu” nu este de asemenea un mit. Nu la multă vreme după aceea am fost dat la „grupa copiilor” la Școala Duminicală a venerabilei Prime Biserici Baptiste, un monument bisericesc ce datează din 1775; și aici am renunțat la toate rămășițele plâpânde de credință creștinească. Absurditatea miturilor pe care eram îndemnat să le accept, dimpreună cu întunecarea cenușie a întregului fapt al credinței, în comparație cu strălucirea răsăriteană a Mahomedanismului m-au transformat într-un agnostic, și natura vătămătoare a întrebărilor pe care am început să le pun a determinat acceptarea întreruperii participării mele. Nicio afirmație a blândeii și maternei instructoare nu păruse să compenseze în vreun fel îndoielile pe care le exprimam cinstit și explicit, și astfel deveneam, pe neștiute, un om „marcat”, prin iconoclasmul meu scrutător. Eram neîndoielnic privit ca fiind unul din acei corupători ai credinței simple a celorlalți „copii”.

Dorina Mihai

**O carte de excepție, Ion NANIA:
Rusaliile: Sărbătoare
multimilenară în spațiul
românesc, Pitești,
Editura Alean, 2009, 114 p.**

„Suntem singurul popor care a păstrat până la începutul secolului al XX-lea o serie de ritualuri foarte complexe și interesante privind Rusaliile, rânduieli care oglindesc categoric originea lor ancestrală, primitivă. Rusaliile au fost dintotdeauna numai ale locuitorilor autohtoni din acest spațiu, sărbătoare prilejuită de solstițiu (21 iunie); peste Rusalii, Biserica Ortodoxă a suprapus Pogorârea Sf.Duh. Biserica Catolică prăznuiește a cincizecea zi după Înviere, zi corespunzătoare unui moment biblic.” (p.8)

Elaborând o carte minuțios documentată, științific adnotată și profund infuzată de specific național, profesorul Ion Nania ne oferă o oglindă monografică a bogatei și interesante tradiții naționale, de la aspectul religios la cel laic, și de la cel pur documentar la cel istoriografic.

În capitolele riguros delimitate (Ce s-a spus despre originea numelui Rusalii, Goana Rusaliilor, Rânduirea morților sau Moșii, Spălarea picioarelor, Călușul- ritual getic unic în lume, Baterea țăruiului, Prinderea fraților de cruce și darea fetelor de surate”, „Aspecte privind cultul eroilor) cărturarul nu pierde din vedere nici una dintre laturile tradiției descrise în bogat și notabil detaliu, localizează geografic și descrie monografic conținutul, forma și fondul fiecărei datini, de la originea istoriografică până la înfățișarea cu caracter monografic, trecută sau prezentă, fie ca proiecție în viitor, în timpul liturgic bine definit prin precizări asupra semnificației religioase a ritului respectiv, care se degajă în ansamblul său la capătul lecturării fiecărui capitol.

Demne de reținut ni se par cu deosebire nominalizările componentelor ancestralelor tradiții, decantarea originii și a evoluției în spațiu național și în timp istoric și liturgic a sărbătorii datate în ziua Solstițiului de vară, la cincizeci de zile după Paști (21 iunie), anume Rusaliile, care în filiația slavă semnifică „pentecostă”, iar în filiația latină medievală sărbătoarea rozelor.

Zânele cu același nume erauenerate în săptămâna Rusaliilor (cf.rus.RUSALKY), zâne de ape; Rusaliile, de asemenea, sunt închipuite ca niște fete blonde, foarte frumoase, îmbrăcate în alb, niște zâne rele, potrivnice câmpurilor și lanurilor, mai ales ale oamenilor care nu le-au respectat, pedepsindu-i pe cei ce au păcătuit, care nu respectă pe cei morți, pe cei care au spurcat apele și fânețele, care nu au serbat cum se cuvine zilele Rusaliilor. Socotim că etimologia cuvântului nu poate fi abordată fără cunoașterea datinii și ritualurilor: la evrei, este vorba de o sărbătoare în memoria zilei în care Dumnezeu îi înmână lui Moise tablele legii. Sărbătoarea creștină se celebrează cincizeci de zile după Paști, în memoria coborârii Sfântului Duh asupra apostolilor.

Se cuvine, credem, să lăudăm o atare reușită științifică și spirituală, care îl recomandă pe profesorul Ion Nania drept un profund cunoscător și restaurator al tradițiilor religioase de rit creștin și al celor naționale.

Ion N. Oprea

**Campanie electorală.
Fostul domnitor Mihai Sturza,
la Bârlad**

La anul 1859, ianuarie, sosește la Bârlad Domnitorul Mihail Sturza venind din ducatul „Baden – Baden”, cu dorința de a fi reales Domnitor al Țării, lucrând contra fiului său Grigore M. Sturza, carele, de asemenea, își pusese candidatura în Adunarea Țării de pe atunci – consemnează preotul Carp Ion, ieconom, Bârlad, în răspunsurile sale date în 1902 la ceea ce solicitase Ion Antonovici, pe atunci protoereu la Bârlad.*

Născut la 2 februarie 1833, pr. Ion Carp a fost catihet la Școala Catihetică din orașul Bârlad și profesor de religie la Colegiul „Codreanu” din Bârlad, începând cu anul 1858.

Și citim mai departe: răspândindu-se prin oraș vestea cum că sosește fostul domnitor Mihai Sturza, toată lumea însemnată, boieri și cucoane, negustori și negustorese, au căutat să-i iasă în întâmpinare; în acel timp era o petrecere la Crâng și anume la via cuconului Neculai Alexă, Frumuzache Fendulea, Gheorghieș Dragu Mamii (l-am apucat și eu, așa era poreclit de oameni; pe dânsul îl chema Gheorghii Vasiliu, notează protoereul Ion Antonovici, când primește și citește lucrarea), Constantin Jemnariu, Dumitrache Păruș, Manolache Barbu zis Brișcu, Hagi Lazăr, Ion Velea și alți negustori fruntași, în frunte cu sfințiile lor ieconomu Iorgu Chiru și catihetul Neculai Păun au ieșit într-un întâmpinarea musafirului la Sărâria orașului, în partea de jos.

Sosind domnul Mihai Sturza, negustorii mai sus notați, dimpreună cu preotul Iorgu Chiru și catihetul Neculai Păun au scos caii de la trăsura de poștă în care era Domnitorul fost și s-au înhămat ei și așa l-au condus în gazdă la conu Alecu Sturza. Ceilalți, oboșiți de petrecerea de o săptămână ce o făcuseră în via de la Crâng, încântați fiind de mirosul și dulceața vinului și a muzicilor cele mai vestite de pe atunci, s-au retras fiecare pe la casele lor.

Domnul Mihai Sturza a stat în gazdă la conu Alecu Sturza 3 zile vizitat fiind de aristocrația orașului, în mod de nedescris. La plecare, candidatul la domnie Mihai Sturza a fost condus ca și la venire. Adică de negustorii de mai sus care fiind odihniți după petrecerile pe care le făcuseră mai înainte la crâng, iarăși s-au înhămat la trăsura Domnitorului și au mers până în dreptul Grădinii publice.

Domnul Mihai Sturza, drept mulțumire, le-a oferit prin comandierul său, un fișic în care erau 100 de galbeni.

Încântați de acest dar, ei iarăși s-au întors în via de la crâng și au petrecut alte trei zile și trei nopți.

În timpul petrecerii reluate, domnul Constantin Jemnariu, vestitul mucalit din orașul Bârlad din timpul acela, fără să fie observat de nimeni, se îmbracă cu giubeaua de mătase a părintelui Iorgu Chiru, puse patrafirul lui după gât, luă bastonul de protopop în mână și se aruncă în râmnicul cu pește. De unde, în cele din urmă, ieși plin de murdărie și de apă. Cu potcapul în mână, plin cu pește viu, ducându-se în casă, în mijlocul celor ce petreceau și care, văzându-l, au făcut, vă închipuiți, mare și îndelung haz. Numai părintele Iorgu Chiru plângea de necaz, din cauza giubelei și a potcapului care arătau așa cum s-a spus.

Ca să pună capăt supărării preotului, cei de față i-au dat cu cea mai mare mulțumire 50 de galbeni din fișicul de 100 primiți de la fostul domnitor Mihai Sturza.

Această veste răspândindu-se prin oraș a făcut ca multă vreme lumea să nu mai vorbească decât de petrecerea de la Crâng, rămânând proverbială până în ziua de azi.

Ducerea domnului Mihai Sturza la Iași i-a fost nefavorabilă, căci Comitetul Național în frunte cu Mihail Kogălniceanu a crezut de cuviință să aleagă pe fostul pârăcâlab al Galațiului Alexandru Ioan Cuza, care în timpul alegerii sale era ocupat cu jocul de cărți la un hotel din Iași.

* „Note istorice și tradiționale privind... din ținutul Tutovei”, manuscrise depozitate de I. Antonovici la Arhivele Statului, Iași, văzută de autorul – semnatar al rândurilor de față..... o viitoare carte a sa

Petru Bejinariu

Note de lector: „Carte... Omagiu mamei”

La Editura PIM din Iași a apărut volumul îngrijit de Ion N. Oprea „Carte... Omagiu mamei – Antologie”. Această nouă lucrare provoacă, spre deosebire de toate celelalte apariții editoriale ale scriitorului Ion N. Oprea, o aleasă sensibilitate în receptare și multe întrebări privind valorile morale, filozofia vieții și răspunderile fiecărui om.

În partea introductivă, un fel de cuvânt înainte intitulat „Mama”, jurnalistul și omul de cultură Ion N. Oprea scrie despre mama: „Este geneză, viață și amintire”, „...„universul existenței noastre”... „Mama e veșnicie”... Și tot aici, autorul își exprimă față de mama pe care adesea o și mai uităm ori îi nesocotim stăruința de a da și a lăsa urmași”. Tot din paginile introductive am înțeles revolta față de „aducerea de atingere idolilor noștri care sunt Eminescu, Creangă și nu numai” (vezi Istoria critică a literaturii române de Nicolae Manolescu), dar și adversitățile dintre scriitorii tineri și scriitorii bătrâni din trecut și de astăzi.

La prima vedere cartea „Carte... Omagiu mamei” reprezintă o colecție de scrieri și în primul rând de poezie despre mama a unor mari sau scriitori de rând. Rezervându-ne și timp și pregătire apercceptivă pentru o lectură așezată, cu meditație pe text și cu integrarea conținutului cărții în realitățile trecute și de azi, vom avea posibilitatea înțelegerii trudei îngrijitorului de carte, Ion N. Oprea, pentru a realiza o autentică valoare culturală. Mai întâi tema, mama, apoi selectarea scriitorilor mari și de rând și în sfârșit poezia semnificativă adusă, fie și cu subiectivitate, în această carte, toate reprezintă un succes literar.

Să începi cartea cu Mihai Eminescu, cu versuri cunoscute și mereu fredonate de orice român și nu numai „O mamă, dulce mamă, prin negura de vremi/ Pe freamătul de frunze la tine tu mă chemi”... și să termini cu versurile lui Grigore Vieru „O stea mi-atinge fața,/ Ori poate-a ta năframă./ Sunt alb, bătrân aproape,/ Mi-e dor de tine, mamă” (Mi-e dor de tine, mamă), reprezintă o elevată inspirație întemeiată pe cunoaștere și mare afectivitate.

Între Eminescu și Vieru sunt cuprinși 71 de scriitori români. Nu putem prezenta pe fiecare scriitor, chiar dacă în poeziile lor retipărite sunt idei și exprimări deosebit de frumoase și cu mare valoare în gândirea românească. „Nu știu alții cum sunt, dar eu, când mă gândesc la locul nașterii mele, la casa părintească din Humulești, la

stâlpul hornului unde lega mama o șfară cu motocei la capăt, ...scrie Ion Creangă în „Amintiri din copilărie”, iar noi recitind sau numai reamintindu-ne aceste fragmente și avem creată o frumoasă stare lăuntrică, fără a mai vorbi despre frumusețea exprimării populare moldovenești. În modul cel mai original, chiar în primele versurile din „Oltenească”, Tudor Arghezi scrie „Sâmbătă, pe la Nagaica/ Îți răsfață pruncul maica/ Pe când pruncul sugă țâță/ Lângă mătă/ Oțul mamei, cel frumos,/ Te dași din copaie jos.”/ Iată și versuri cu filozofie multă și grea pe care le-a scris Lucian Blaga: „Sunt mai bătrân decât tine, mamă,/ și tot așa cum mă știi:/ adus puțin de umeri/ și aplecat peste întrebările lumii” (Scrisoare), iar Nicolae Botezatu de la Bărlad în poezia „Închinare mamei” a scris: „Mă-nchin la tine, mamă,/ cu visul dulcea ciocârliei/ Dorin să fii printre cei vii/ Nu doar o poză prinsă-n ramă”.

Rămân admirabile versurile lui George Coșbuc: „Pe malul apei se completează/ Cărări ce duc la moară/ Acolo, mamă, te zăresc/ Pe tine-ntr-o căscioară/ Tu taci: Pe vatra veche ard,...” (Mama) și tot într-o poezie cu titlul „Mama” Victor Eftimiu a scris:

„Cât e de drag cuvântul sacru mamă!/ Un găngurit când pruncul vrea s-o cheme,/ E lângă noi, în clipele supreme,/ Din leagăn pân-la cea din urmă vază”. Vasile Fetescu reușește un frumos portret pentru mama în poezia „Le sărut mâinile”: „În oglinda încețoșată/ a îndepărtatului trecut/ am deslușit mai întâi/ figura estompată a mamei,/ cu fața brăzdată de riduri adânci”.

Interesant și frumos este textul semnat de Constantin Hușanu despre mama domniei sale care a împlinit 101 ani, text intitulat „Mama este veac” și din care reținem o așezare intelectuală de vorbe între care, iată, numai o singură propoziție: „Mama este un fel de tezaur al vieții trecute de mult în veșnicie”.

Sunt în cartea aceasta și mulți alți scriitori și-mi pare rău că nu avem spațiu spre a-i evoca, fie că se cheamă Nicolae Labiș, Octavian Goga, Zaharia Stancu, Al. Vlașuță, Veronica Porumbacu, Marin Sorescu, Dimitrie Petrino sau Adrian Păunescu. De aceea sfătuiesc pe toți și în primul rând pe elevi și studenți, să-și facă timp și să adune din această carte stări lăuntrice de preț, idei de valoare și vorbe românești de o rară frumusețe. Omului de cultură care s-a îngrijit de volum, Ion N. Oprea, gând admirativ, respect și omagiu pentru trudă și succes pentru noi apariții editoriale.

Niculina Cărăbăț**DEBUT LITERAR**(George Proca, *Slove*, poezii, Bârlad, Editura Sfera, 2009)

George Proca s-a născut la 6 aprilie 1990 la Bârlad. A urmat clasele I-IV la Școala generală „George Tutoveanu” din Bârlad, clasele V-VIII la Colegiul National „Gh.R.Codreanu” din Bârlad, în prezent, este absolvent al Grupului Școlar Agricol „Marcel Guguianu” Zorleni.

Aceste „slove” pe care George Proca le scoate din „abis” au darul de a lumina și bucura pe cel care le citește, „*zac slove aruncate în abis/destin făurit, scris în tindă..*”, imaginea clepsidrei de pe copertă ne sugerează puterea și inepuizabila bogăție a talentului de care dispune.

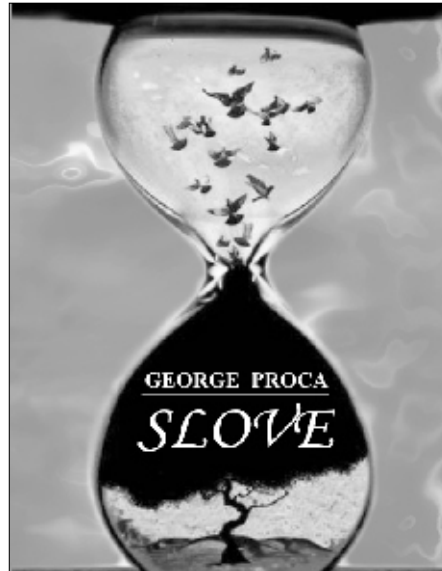
Încă de la prima lectură am sesizat o siguranță în realizarea versului, o armonie de sunete pornite din sufletul său, care se transformă sfios în muzică clară, de liră, ca un „*drog*” care ne poartă involuntar spre „*empireu*”.

George Proca reușește, prin efort propriu, să iasă la lumină din întunericul ignoranței, se îmbolnăvește realmente de poezie pentru ca în final să se declare îndrăgostit „*și m-am îmbolnăvit eu de cuvânt/ca prunc de scumpă mamă/...*” *eu chiar îmi dau profund acord/pentru această sacră, dragoste amară/..*

Am surprins în aceste versuri ipostaze tipic adolescentine, aspirații și decepții, curaj și teamă (*Liceu*), dar mai ales un dor de zbor, pe aripi de albatroși, spre înalt, spre lumină pură,

ca într-o evadare din prezent (*Prezent de copilărie*).

George Proca aduce „*o umbră de lumină/ o strălucire de-ntuneric*”, pășind cu speranță din „*prezent de trecut*” spre un viitor în care îl vom regăsi încălzit de lumina puternică a

soarelui din el. Interesant este faptul că poezia urmează o traiectorie plină de lumină, relevând o multitudine de sensuri și simboluri care ne transferă o stare de liniște într-o armonie vecină cu perfecțiunea. Calmul degajat de aceste poezii îl percepem abia după un scurt periplu prin sufletul bătut de melancolie, retras într-o singurătate

uneori maladiivă „*ea este boala mea malignă/e ea, singurătatea aspră, rece*” (*Melancolie*), din care reușește să evadeze, „*Îți las melancolia-mi moștenire/ e tot mai rece, e răcoare...*”, urmând calea spre lumină prin credința în Dumnezeu (*Indemn către lumină, Esse quam videri malim*).

Preocuparea pentru tema iubirii este firească, ipostazele iubirii înscriindu-se pe coordonate diferite, de la primii fiori de dragoste, „*rememorez dulceața visului ferice/când te strângeam la piept firavă zână...*” *două suflete vibrând obscur, în nopte/ crepuscule suave, năluci evanescente...* (*Ce-a fost nu va mai fi*), la teama de iubire pe care o închide în metafore pline de mister (*Dor de necunoscut*), lăsându-și cititorii să vadă înțelesul prin prisma fiecăruia.

George Proca, cuminte și modest, ne dăruiește cuvântul așezat în prima sa apariție editorială, talentul său fiind evident, bineînțeles, este loc de mai bine, acumularea de experiență urmând să-i confere recunoașterea specialiștilor din domeniu, noi cititorii, ne vom înarma cu răbdare și încredere în așteptarea următoarelor versuri care să probeze adevărata vocație poetică, asemenea unui filon de nestemate care, doar explorat, poate căpăta valoare.

Rafael Tudor Lupășcu**LUNA ȘI SOARELE**

Tu, cerule albastru,
Ca ochii unei fecioare
Tu, luno, frumoaso,
Ca roua în petale
Tu, soare, ești un prinț
Și ochii mamei tale
Te caută, ca razele pe mare.

Hoinărind prin lume,
Tot mereu hoinar
Vezi flori, livezi întregi
Și chipuri ca de jar.

Tu, luno, stăpână peste nopți,
Stăpână peste noi,
Stăpână peste toți,

Ne veghezi, ne aperi
Și grija tu ne porți.

Luna și soarele
Se caută mereu;
Ei vor o-mbrățișare
Dar nu pot, le este greu.

Luna și soarele veghează
Tot ce e pe lume,
De-aceea sunt mereu
Tot cu privirea trează.

TOAMNA

Bolul de argint
Picură lacrimi pe pământ,
Iar păsările călătoare
Aduc tristețe-n gând.

Frunza iar îngălbeneste,
Vântul aspru bate.
Soarele s – ascunde - n nor,
Inima-ți arde de dor
Către apusul zilelor.

Lacrimi cad ușor din cer
Și udă iar pământul,
Păsările zboară-n vânt,
Acoperind văzduhul.

Afară-i frig și focul arde-n casă,
Omul stă pe gânduri
Și capul jos și-l lasă.

Toamna iarăși este mâniaoasă!

Gheorghe Clapa**Apa – element esențial de care așezările omenești își leagă existența (IV)**

IV. Analiza situației de la captările din subteran existente, precum și de la extinderile și captările noi propuse au determinat specialiștii în domeniu să aprecieze că în bazinul hidrografic Bărlad nu există condiții pentru exploatarea unor captări în regim amenajat.

Deși râul Bărlad are un bazin hidrografic mare (de peste 7000 km²) și resurse de ape subterane ce totalizează peste 3m.c./s, debitele exploatare și disponibile exploatabile sunt insuficiente pentru a acoperi necesitățile de apă potabilă și tehnologică pentru cele două principale locații din bazin: Vaslui și Bărlad. Folosirea optimizată a captărilor de suprafață existente și realizarea de noi acumulări reprezintă soluții care trebuie avute în continuare în vedere pentru dezvoltarea alimentărilor cu apă. Specialiștii apreciază că nu este rațional să se continue cu exploatarea captărilor din subteran la debite mai mari decât capacitatea reală de debitare, cu intreruperi și vârfuri de exploatare. În acest mod nu se vor atinge niciodată parametri proiectați, existând riscul ca noi puțuri să fie scoase definitiv din uz.

Pentru orașele Vaslui și Negrești posibilitățile de captare a unor debite suplimentare din subteran sunt modeste. Orașul Bărlad poate prelua din surse subterane un debit suplimentar de circa 300 l/s, la care se adaugă un debit de 80 l/s, posibil de obținut prin optimizarea captărilor și puțurilor de exploatare existente în zona respectivă. Acest debit este destul de important și se recomandă a fi întrebuițat în totalitate pentru scopuri potabile, apa tehnologică urmând a fi furnizată de acumulări de suprafață. Recomandarea este valabilă pentru toate localitățile din bazin. Pentru dezvoltarea viitoare a zonei Tecuci – Ghidigeni se apreciază că necesitățile de apă pot fi acoperite din resursele subterane ale respectivului sector de bazin după o prealabilă detaliere a studiilor hidrografice și hidrochimice. Aculiferul freatic, în frecvente cazuri cu caracter nepotabil, poate fi întrebuițat pentru unele nevoi din agricultură. Amplasarea unor noi captări și foraje se va face cu precădere în zonele de luncă, pe terasele inferioare și în interfluvii, unde există condiții hidrogeologice mai favorabile pentru interceptarea stratelor acvifere de medie adâncime și de adâncime. Densitatea rețelei forajelor ce se vor executa în viitor va trebui să țină seama de posibilitățile de realimentare și refacere în timp util a resurselor de apă subterană din sectorul respective.

Apă înseamnă viață. Dintre bogățiile minerale existente în scoarța terestră, apa este singura regenerabilă. Dar este regenerabilă numai apa subterană care intră în schimb activ cu apele de suprafață, participând la cunoscutul schimb natural; de fapt, aceasta prezintă interes pentru om. Dezvoltarea economică și hidroedilitară face ca necesitățile de apă pentru diferite folosințe să crească continuu, astfel că în afară de amenajările hidrotehnice pentru alimentarea cu apă din surse de suprafață crește continuu și numărul captărilor din subteran. Pe teritoriul țării noastre există perimetre care nu dispun de surse de suprafață, consumatorii fiind obligați să apeleze la captarea apelor subterane, pe când în alte perimetre există numai surse de suprafață, acumulările de apă în subteran fiind modeste, neexploatabile în condiții economice.

Alimentările cu apă din subteran prezintă unele avantaje certe, între care pe primul loc se poate menționa calitatea – în genere este vorba de ape potabile, care nu au nevoie de o tratare prealabilă. Un al doilea avantaj îl reprezintă constanța debitelor obținute în timp, cu condiția unor evaluări preliminare corecte și a unei exploatare în regim rațional. Al treilea avantaj important îl constituie posibilitatea de a putea capta apă, în unele cazuri, chiar în perimetrul unde este folosită, la distanțe relativ mici

față de consumator. Apa, banala apă, așa cum din păcate au considerat-o și o consideră mulți, merită toată atenția.

Apă este elementul esențial de care așezările omenești își leagă existența. Din acest punct de vedere, regiunea este prielnică înființării de așezări omenești. În anii 1892-1893 s-au făcut mai multe încercări de a rezolva problema alimentării cu apă a orașului. În anul 1896 s-au captat apele de pe dealul Trestiana, în partea de sud-est, și au fost aduse la o fântână construită în oraș, lângă biserica „Sfântul Neculai” Tuchilă, suburbia Podeni.

În anul 1909 iau ființă fântânile din Piața Domnească și de la Postul de Pompieri; se continuă încercările și studiile de alimentare a orașului cu apă, până în anul 1913, însă fără rezultate pozitive. Între anii 1924-1928 s-au făcut un număr de 19 fântâni arteziene. Fântâna de lângă gară, adâncă de 155 m dădea un debit zilnic de 500 m.c. Apa, prin circuitul ei, are dizolvate în ea diferite substanțe minerale, în care predomină mult sulf, la fântânile cele mai adânci. Este o apă de bună calitate și curată.

Fântâni arteziene bogate în ape sulfuroase existente cândva pe teritoriul orașului Bărlad:

1. fântâna din strada Regală (azi strada Republicii), cu o adâncime de 85 m și cu un debit de 200 de m. c. zilnic;
2. fântâna din strada Brătianu (apoi strada Sterian Dumbravă, azi iar strada I.C. Brătianu), cu o adâncime de 85 de m și un debit de apă de 160 m.c. zilnic;
3. fântâna de lângă gară, cu o adâncime de 155 de m și un debit de 500 m.c. zilnic;
4. fântâna din bulevardul Elisabeta (azi Primăverii) cu o adâncime de 46 de m;
5. fântâna din strada Epureanu (apoi Karl Marx, azi tot Epureanu), cu adâncimea de 50 m;
6. fântâna din Bulevardul Palade (azi Republicii) cu adâncimea de 50 de m;
7. fântâna din strada D. Cantemir, cu adâncimea de 35 de m;
8. fântâna din strada Săulescu, cu adâncimea de 38 m;
9. fântâna din strada Carol (azi Republicii) cu adâncimea de 108 m și cu un debit de 120 m.c.;
10. fântâna din strada Veniamin Costache (azi strada Troțuș) cu adâncimea de 58 m;
11. fântâna din aleea Silvia, cu adâncimea de 75 m;
12. fântâna din strada Culturii (apoi strada Vasile Roaită), cu adâncimea de 108 m, cu un debit de 120 m.c.;
13. fântâna de la gară, adâncime 45 m;
14. o altă fântână tot de la gară, adâncime 85 m;
15. fântâna din strada Dabija Vodă, adâncime 75;
16. a doua fântână de pa aceeași stradă, adâncime 53 m;
17. fântâna din strada Vasile Conta, adâncime 35 m;
18. fântâna din strada Ardealului, adâncime 35 m;
19. fântâna din strada Donici, adâncime 57 m.

Debitul acestor fântâni era zilnic de 1100 – 1200 m.c., fiind colectate după război în bazine în fostul Parc al Libertății, de unde, prin conducte se distribuiau în orașul Bărlad. Orașul dezvoltându-se, a făcut ca și populația să crească. Cerințele de apă potabilă au sporit, iar forajele de adâncime și fântânile existente asigurau doar un sfert din necesarul de apă potabilă. Asigurarea apei potabile, la nivelul cerințelor, fiind una dintre problemele cele mai importante, conducerea orașului a luat măsuri și a construit în anul 1967 o conductă de aducțiune a apei potabile de la Negrești, lungă de 40 km, cu un debit de 15.000 m.c. în 24 de ore.

Vasile Fetescu**Poezia singură se scrie**

În miez de noapte,
somnia se lasă încă
așteptat
iar gândurile-mi,
răzlețe și hoinare,
se adună
pentru tainic
sfat.

Pare-mi-se că pun
la cale
să alcătuiască,
în devălmășie,
niscaiva versuri
pentru poezie.
Trezite din somnul
ademenitor,
ideiile sunt aduse
și ele
în sobor,
zorite fiind ca fiecare
să-și ocupe locul
potrivit
în lirica lucrare.

Buimac de somn
și de oboseală toropit,
privesc blejdit
la frenetica trudă
creatoare
de iscusite stihuri
născătoare.

Ca martor la mirifica
zidire
pendulând între trezie
și-ațipire
am ajuns la înțelegerea
târzie
că poezia singură
se scrie.

Eu doar o aștern
pe hârtie.

Somm agitat

Simandicoasa mea prietenă,
inspirația,
mi-a făcut invitația
să mergem
într-un loc cu mare
căutare
pentru creație
și relaxare.

Chiar înainte de plecare
amica mi-a adresat
o întrebare
de-a dreptul jignitoare.
- Ți-ai luat cele de trebuință
pentru scris?
că ai o ținere de minte
cât musca –
mi-a zis.

M-am prefăcut
că nu am priceput
săgeata aruncată
și am plecat
îndată.

Așezați cam incomod
pe un nour de gând,
ne-am îndreptat
zburând
spre spațiul eteric
unde ideile se asociază,
ca bune surate,
iar vântul înmiresmat
cu parfum de rime
în libertate bate.

Când pe tărâmul poeziei
am ajuns și noi,
învălmășeala și dezmațul
erau în toi.

Vin și cafele curgeau
fără încetare,
metaforele sfârâiau
în frigare,
rimele nu erau luate
în samă,
din epitete și personificări
se prepara zeamă,
comparațiile și hiperbolele
fierbeau în alambic,
iar despre metrică...
ce să mai zic?

..în zori,
când geamul dormitorului
mi s-a luminat,
m-am trezit din somnul
agitat.

Bulversat.

Zadarnice strădanii

Am închis ochii ca să-mi privesc
viitorul.

Dar ce puteam să văd
într-un întuneric luminat
doar de scipiri
stelare?

Am desferecat încuietoria
memoriei
ca să-mi revăd trecutul
ființial,
împovărat de ani.

Ochii minții s-au dovedit
neputincioși
ca să-l prăkundă.

Sufletul mi l-am scotocit,
în tainele lui,
ca să aflu urmele
dramelor și furtunilor
care mi l-au bătuit
și răvășit.

În pulberea
rămasă
nu am mai descoperit
nimic.

Poate să citească ceva
în cenușa uitării?

Prezentul nu-mi stă
la îndemână să-l cercetez
și să-l pătrund.
El durează cât o clipă
și se spulberă,
ca fumul,
în trecut.

M-am străduit
zadarnic
să revăd nevăzutul
și să pătrund
cu gândul
pulgerea trecutului.

Academia Bârlădeană

Revistă editată de Societatea literar-culturală "Academia Bârlădeană".
Anul XVI, nr. 3(36), septembrie, 2009, Bârlad, Bd. Republicii nr.235.
Cont: RO10RNCB0260003275640001 - BCR Bârlad

Colectivul redacțional: Serghei Coloșenco (redactor șef),
Ritta Mintiade, Bogdan Artene, Florian Pricop,
Camelia Stoica, Daniela Stan, Diana Stoica,
Maria-Mihaela Alexa, Ion Grădinaru.

*

Tipărit la S.C. IRIMPEX S.R.L. Bârlad (scirimpex@yahoo.com)
Tel./Fax: 0235 415669

**Manuscrisele trimise pe adresa
redacției se publică în ordinea
necesităților redacționale.
Materialele nepublicate nu se
restituie.**

**Răspunderea pentru conținutul
articolelor publicate
aparține autorilor.**

Apariția acestui număr a fost sprijinită financiar de Primăria Municipiului Bârlad.